

slovenski čebelar

11

Letnik LXXXIV — Leto 1982

slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

Št. 11 1. november letnik 84

VSEBINA

Jože Bregar: Ob sedmem posvetovanju o sodobnem čebelarstvu	289
Franc Kolenc: Čebelarjeva opravila v novembru	293
Mag. Metod Kopitar: Program tečajev za čebelarške preglednike v SR Sloveniji	296
Inž. Franc Šivic: Čebelarstvo je njegov poklic	299
Dr. A. Tomašič: Preparati novomeške Krke namenjeni za čebelarstvo	302
M. Mencej: Trgovina s kranjsko čebelo včeraj in danes	305
Ludvik Kosi: Pomembno medovito drevo mehurnik	308
Martin Mencej: Na šestini zemljске oble so rajonizirali čebelje pasme	309

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

J. Janžekovič: Zgodbe o maticah	311
---	-----

ZA ČEBELARŠKE KROŽKE

Jože Bregar: Spet se bomo srečali in tekmovali	313
--	-----

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

30-letnica ČD Postojna in razvitje prapora	315
--	-----

OSMRTNICE

BILTEN MEDEX

Dipl. oec. Aleš Mižigoj: Čebelarški sejmi — prikaz sodobne opreme in pridelkov	I
Tanja Medved: Pregled pašnih razmer v sezoni 1982	III

CONTENTS

J. Bregar: The seventh Conference on Contemporary Beekeeping	289
F. Kolenc: Beekeeper's occupations in November	293
M. Kopitar: The programme of courses for beekeeping controllers in Slovenia	296
F. Šivic: Beekeeping is his trade	299
A. Tomašič: The preparations of the KRKA enterprise intended for beekeeping	302
L. Kosi: An important mellific tree	308
M. Mencej: The breeds of bees have been determined in one sixth of the Earth regions	309

OUR BEEKEEPERS' EXPERIENCES

J. Janžekovič: Stories about bee queens	311
---	-----

FOR BEEKEEPING SOCIETIES

J. Bregar: We shall meet again and compete	313
--	-----

OBITUARIES

MEDEX BULLETIN

A. Mižigoj: Beekeeping fairs — exhibition of modern equipment	I
T. Medved: A survey of the forage conditions in the season of 1982	II

Slika na naslovni strani: Mladi obiskovalci čebelarške razstave v Ljubljani

OB SEDMEM POSVETOVANJU O SODOBNEM ČEBELARSTVU

JOZE BREGAR

Posvet in razstava sta za nami. Zdaj nam ostane, da to prireditev ocenimo, ugotovimo njene pomanjkljivosti in njene oblike ter jo ustrezno dopolnimo in izrazimo svoje želje ter pričakovanja za naprej. V teku let se je prireditev razvijala, prerasla je svoje prvotne okvire in postala tako osrednja akcija slovenskih čebelarjev. Prerasla je najprej meje republike in nato še državne meje. Za čebelarje je postala tako rekoč nepogrešljiva. Njen razvoj, namen in pomen so narekovali, da so jo letos organizirali nekoliko drugače. Vsekakor gre organizatorju vse priznanje, da jo je prestavil iz Polja pri Ljubljani, kjer je bila nekoliko preveč odmaknjena širokemu krogu občinstva, na Gospodarsko razstavišče v Ljubljani. Tako je postala dostopna najširšemu občinstvu in pobljže so se lahko seznanili s čebelarstvom tudi tisti, ki se doslej za obisk takih razstav niso odločali.

Prireditev je s svojo specifičnostjo našla svoj prostor ob vrtnarjih, cvetličarjih, gobarjih in rejcih eksotičnih ptic. Izredno veliko število obiskovalcev razstave dokazuje, da je bil namen popolnoma dosežen. Čebelarji sami so se vseeno lahko še posebej srečali pri svojih razgovorih. Morda bi tu lahko opozorili samo na nevarnosti, da bi razstava in posvetovanje v okviru predvsem rekreacijskih, »hobističnih« dejavnosti spodbujalo v obiskovalcih tudi takšno usmerjenost čebelarjenja. To je po svoji tradiciji in po današnjem stanju največ dejavnost prostega časa, vendar ne popolnoma. Čebelarstvo mora postati v naši zavesti in zavesti vseh predvsem kmetijska panoga, ki prideluje dragoceno hrano, poživila in zdravila. Tak pomen ji v zadnjih letih vse bolj tudi priznavajo in zato bi najbrž razstava strojev in naprav ter orodja in samo posveto-

Predsednik ZČDS tov. Andrej Petelin je v uvodnem govoru nanizal najbolj pereče probleme čebelarstva pri nas

vanje tudi sodila v okvir kakšne kmetijske priveditve. Prizadevanja za priznanje pravega mesta čebelarstva v našem gospodarstvu bodo najbrž tudi tu v prihodnosti uspešna. Kakorkoli že, razstava je bila ustrezna in je po-

nujala dovolj gradiva starim čebelarjem praktikom, velikim in malim, hkrati pa je bila dovolj atraktivna tudi za laike, ki si želijo le nekoliko pogledati za kulise naše dejavnosti in se seznaniti s sadovi naših prizadevanj.

Tovariš Andrej Petelin, predsednik Zveze čebelarskih društev Slovenije je v svojem uvodnem govoru na posvetu pojasnil nekaj utemeljitev za predstavitev razstave in posvetovanja. Hkrati je že tudi nakazal nadaljnji razvoj te priveditve in vsebino naslednjega posvetovanja, kjer bi več govorili o selekciji čebel ter o vzreji gospodarskih matic. Jasno je, da se tako posvetovanje zelo težko osredini samo na eno temo, ker se problematika pojavlja hkrati na več področjih, prenesti težišče na ožje področje pa je vsekakor prav in se z njim večina čebelarjev strinja. Letos je bilo težišče že drugič zapored na spoznavanju in obvladovanju čebeljih boleznih.

Med drugim je naš tovariš predsednik Andrej Petelin dejal:

Iz programa dvodnevnega zasedanja je razvidno, da v vsebinski zasnovi ostajamo v okviru zadnjih posvetovanj. Kljub temu, da smo letos že drugič poudarili potrebo predvsem po

Komisija za tehnologijo, pašo in vzrejo je vodila posvetovanje drugi dan

Čebelarji so si
med odmori
z zanimanjem
ogledali
čebelarstvo
razstavo

zdravstvenem varstvu čebel, to ne izgublja pomena, ni nič manj aktualno in žgoče. Dogovoriti se moramo za enotno in uspešno akcijo naše organizacije in veterinarske službe pri zdravstvenem varstvu čebel, za ohranitev zdravih čebel, ki bodo sposobne pridobiti več medu in drugih pridelkov. Gre za uspešne in pravočasne varstvene ukrepe, ki ne bodo samemu sebi namen. Gre za pravočasne prevoze čebel na pasišča in čim večje izkoriščanje naravnih virov. Najti moramo skupen jezik za skupno akcijo čebelarjev in strokovnih služb. To ni povsod lahko, vendar moramo preseči trenutno stanje. Želimo, da strokovne službe smotno opravijo svoje delo ne samo na papirju, ampak predvsem v praksi. K temu spada tudi pravočasna oskrba z učinkovitimi in za človeka ter čebele čim manj nevarnimi zdravili. Pričakujemo koristne predloge in pobude v tej smeri.

Posvetovanje je potekalo po programu, ki so ga čebelarji lahko dobili dva dni prej. Škoda, da celotni program ni bil do podrobnosti objavljen že v našem glasilu. Vsekakor se je moral organizator zavedati, da so si posvetovanja z leti pridobila precejšen ugled in postala za čebelarje izredno pomembna. Problematika, ki so jo na

posvetu obravnavali, je v dobršni meri večini čebelarjev že znana. Z varroozo smo se že vsi seznanili in si v obvladovanju le-te že pridobili tudi najrazličnejše izkušnje. Začetne izkušnje smo si nabrali tudi že pri marsikaterih drugih problemih, o katerih smo govorili na posvetovanju. To je organizatorja obvezovalo, da je moral poskrbeti za ustrezno raven obravnavanih tem. Predelane naloge študentov ali asistentov najbrž za marsikaterega čebelarja ne bi bile zanimive. Skrb za ustrezno kvaliteto posredovanih tem bo najbrž še naprej ostala ena od poglavitnih nalog organizatorja.

Na tem mestu ne bi govorili o posameznih temah, saj jih bomo tako ali tako lahko v prihodnje srečali v našem glasilu. Če jih ne bo, to najbrž pomeni, da njihovo ponovno predstavljanje javnosti ni dovolj opravičljivo. Lahko pa bi vsaj načelno ugotovili nekaj mnenj, ki so jih v različnih razgovorih posredovali čebelarji.

Precej smo slišali o boleznih čebel. Posebno v razpravi se je pokazalo, da so čebelarji ta trenutek v obvladovanju bolezni nekako optimisti. S pridobljenimi izkušnjami bodo najbrž tudi še naprej uspešno čebelarili.

Ob oblikovanju pričujočega mnenja sem prosil organizatorja, ali bi lahko

Posvetovanja se vsako leto zelo rad udeleži tudi dr. Husnija Cerimagić iz Sarajeva

še enkrat prebral referate. Organizator se je zelo potrudil, a mu kljub temu iz različnih vzrokov ni uspelo dobiti na vpogled niti polovice referatov. Vsekakor jih bo uredništvo Slovenskega čebelarja vsaj večino prej ali

Na letošnjem posvetovanju je sodeloval tudi predstavnik podjetja Ciba Geigy iz Švice (desno) in čebelarje seznanil z zdravili za zdravljenje varrooze

slej dobilo, bil pa sem prepričan, da so referenti svoje referate oddali v pisni obliki že prej. Posvetovanje, ki si je pridobilo tudi že nekatere značilnosti kongresa, vsekakor ne more brez ustrezne dokumentacije, saj to tudi na nek način prispeva k resnosti in kvaliteti prireditve.

Ob koncu prvega in drugega dne posvetovanja so izdelali na osnovi referatov in razprave sklepe in smernice, kako naj bi se čebelarstvo v slovenskem in jugoslovanskem prostoru razvijalo naprej. Izvršni odbor in drugi organi Zveze čebelarških društev Slovenije bodo imeli v prvem obdobju nalogo, izdelati natančne načrte za uresničevanje sprejetih sklepov. Odločiti se bodo morali, kaj je trenutno najbolj nujno, kaj je potrebno začeti uresničevati takoj, kaj bomo delali v bližnji prihodnosti, kaj bomo reševali dolgoročno. Vsekakor vseh nalog ne bomo mogli uresničevati samo v svoji organizaciji, ampak bomo morali pri marsikateri organizirati vse prizadete. Čebelarji se ta trenutek sprašujemo, ali imamo pri nas sploh koga, ki je zmožen združiti vse, ki jih to zadeva in uskladiti ponekod precej različne interese. Morda pa le!

SKLEPI VII. POSVETOVANJA

1. V vseh čebelarških organizacijah morajo upravni odbori ali občni zbori imenovati komisije za zdravstveno varstvo čebel, ki naj bodo delegatsko sestavljene tako, da je pokrit celoten teren organizacije. Povsod, kjer je to mogoče, naj bodo v komisijah zastopani področni vet. inšpektorji in zastopniki operativne vet. službe.

2. V komisiji za zdravstveno varstvo čebel naj bodo člani vsi čebelarški pregledniki in predstavniki komisij za izobraževanje. Če je organizacija premajhna, lahko opravlja naloge izkušen čebelarški preglednik.

3. Predsednika komisije za zdravstveno varstvo naj bi vabili na seje upravnih odborov, če že ni član tega organa.

4. Komisija pripravi vsako leto program dela in ga predloži v sprejem organu, pri katerem deluje.

5. Vsako leto izvaja v dogovoru s področnim veterinarjem, veterinarskimi inšpektorji in čebelarskimi pregledniki ukrepe, ki so določeni v zakonu in odredbi in v obveznem strokovnem navodilu o zdravljenju in zatiranju kužnih bolezní.

6. Komisija sodeluje pri sestavi programov zdravstvenega varstva čebel, ki jih vsako leto sestavijo strokovne službe pri skupščinah občin. Te programe je treba finančno ovrednotiti in predlagati v sprejem skupščini občine.

7. Komisija spremlja stanje kužnih bolezní in pri pristojnih organih zahteva, da se zagotovi zadostna količina zdravil za zdravljenje.

8. Po vsej Sloveniji je potrebno organizirati dovolj opazovalnih postaj s tako izbranimi opazovalci, da bodo

lahko hitro obveščali o medenju in medenje tudi prognoziralí.

9. Opazovalne postaje je potrebno postaviti tudi zunaj meja republike.

10. V sodelovanju s pristojnimi znanstveno raziskovalnimi institucijami je potrebno načrtno raziskovati medenje in dejavnike, ki vplivajo na medenje.

11. Potrebno je obnoviti, razširiti in postaviti nove plemenilne postaje za opráševanje matic. Zaradi tega je potrebna povezava z republiškimí in občinskimi pospeševalci.

12. Skupno z raziskovalnimi ustanovami je potrebno začeti odbirati in selekcionirati matice.

13. Komisija za tehnologijo pri ZČDS naj se poveže s pristojnimi in izdela predloge standardov, ki morajo biti za izdelovalce obvezni.

14. ZČDS mora izdelati program izobraževanja čebelarjev začetnikov in drugih čebelarjev in izdelati ustrezne učbenike.

15. Čebelarske organizacije morajo storiti vse, da preprečijo uničevanje spomladanskega cvetja in napačno uporabo kemičnih sredstev.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NOVEMBRU

FRANC KOLENC

Zaradi hladnejših dni so se čebele združile v zimsko gručo okoli matice in v čebelnjak ali stojišče čebel se je naselil mir. Čebele izletavajo le ob toplih, sončnih dnevih, da se otrebijo in spreletijo, pa se spet hitro vračajo k svoji družini. Moči hranijo za delo spomladi, ko prične zalégati matica in ko se s tem v panjih prične novo življenje.

Čebelar v novembru nima posebne dela. Vsi posegi v čebelje družine morajo biti končani. Dopustni in možni so bežni pogledi v gnezdo čebeljih

družin skozi okence AŽ panja, pogled pod zimsko gručo na žrelo in seveda še opazovanje čebel pri žrelih. Pri takem bežnem pregledu se zgodi, da najdemo brezmatično družino. Taka čebelja družina ni mirna in nima pravilno oblikovane zimске gruče. Vedeti moramo, da ima matica delno spremenjeno prehranjevanje. Ta prehod pri prehranjevanju matic je večkrat usoden, posebno za stare matice, ki zaradi tega umrjejo in čebelja družina postane brezmatična. To čebelar pri takem bežnem pregledu hitro opazi, ker se

čebelje družine z matico čisto drugače obnašajo kakor tiste brez nje. Brezmatična čebelja družina je raztresena po vsem prostoru za prezimovanje, nima oblikovane zimske gruče, močno šumi in je izredno nemirna. Če najdemo tako čebeljo družino, moramo ukrepati. Malo možnosti je, da bo brez matice preživela vso zimo, čeprav je lahko številčno močna. Če je najdena brezmatična družina slabič, pa tudi če je močnejša, je najbolje, da jo pridružimo sosednjemu panju, tako da jo v celoti prestavimo v medišče sosednjega panja. Matično rešetko odkrijemo in nanjo položimo polo časopisnega papirja, ki ga mestoma natrgamo. Panju, ki smo ga povsem izpraznili, zamašimo žrelo, zapremo brado in prekrijemo celotni sprednji del z močnejšim papirjem, tkanino ali lesnitno ploščo. Prestavljene čebele se bodo hitro pridružile novi čebelji družini, ki bo spomladi najmočnejša in iz katere bo moč že maja napraviti narejenca. Izredno močni brezmatični družini lahko tudi dodamo rezervno družino iz štirisatarja. To napravimo tako, da brezmatični družini odvezamo pet satov, čebele ometemo v panj in prazni prostor močneje zadimimo, da se brezmatične čebele umaknejo na preostalih pet satov. V prazni prostor po istem vrstnem redu, kot so sati v rezervni družini, prestavimo rezervno družino k steni, kot peti sat pa vložimo sat brez čebel, ki ga prej močno poškopimo z vodo. Brezmatične čebele se bodo mirno pridružile rezervni družini in tako je moč obdržati število naseljenih panjev v čebelnjaku. Pri nakladalnih panjih so prav tako mogoči bežni pogledi v panje tako, da odkrijemo pokrov — streho in mrežo nad pitalnikom ali sati vrhnje naklade. Pri bežnih pregledih si za vse čebelje družine v zvezek zapišemo, koliko ulic popolnoma zaseda prezimovajoča čebelja družina. Močne družine morajo zasedati vse ulice, srednje 6 do 8 satov,

v slabše pa uvrstimo vse, ki jeseni zasedajo manj kot 6 satov. Spomladi za kontrolo pregledamo po en panj močnih čebeljih družin, srednjih in slabših, pa že poznamo situacijo vsega čebelarkega obrata.

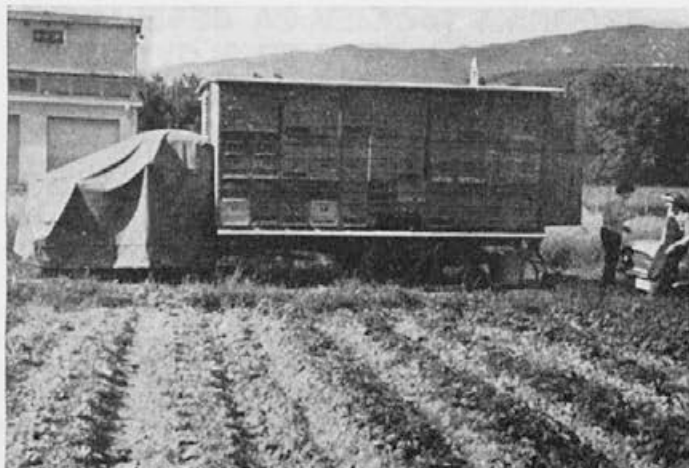
Pred zimo moramo prekontrolirati še rezervno satje. Izločimo staro satje za prekuho v vosek, drugega pa zažveplamo in omaro tesno zapremo, da preprečimo dostop mišim in drugim škodljivcem.

Različna so mnenja o paženju čebel, o tem, katero delo je treba opraviti pred hujšim mrazom. V Sloveniji imamo različne podnebne razmere in razlike v nadmorski višini. Manj skrbno je treba zapažiti čebelje družine ob morju in v nižinskih krajih kot pa na primer na Pohorju ali pod Karavankami. Na Primorskem in v krajih z milim podnebjem ni nujno izpraznjevati medišč pri AŽ panjih. Čebele zazimimo v vsem prostoru, če so dovolj močne, nakladalne panje pa v dveh nakladah. Kjer so ostre in daljše zime, moramo zmanjšati prostor v AŽ panju in čebele prezimujemo navadno v plodiščih. Poznamo pa tudi čebelarje, ki prezimujejo čebele v mediščih AŽ panja. To je odvisno od prakse posameznih čebelarjev, od tega, kako se odločijo in kako eksperimentirajo. Sam prezimujem vse čebele v plodiščih, ker je tu moč čistiti podnice, sonce ima direkten dostop na žrela in spomladi ni potrebno na novo urejati plodišča s prestavljanjem iz medišča v plodišče.

Kdaj naj pričnemo pažiti čebele, ne moremo natanko določiti. Nekateri menijo, da je paženje nepotrebno, vendar to ni dokazano. Vemo, da čebele po nagonu s smolo (propolisom) izdelajo vse špranje, da se zavarujejo pred mrazom in prepihom. Tako moramo sami sklepati, da je treba čebele pred hujšim mrazom zmerno zapažiti, da preprečimo uhajanje toplote iz zimske gruče in onemogočimo prepih, ki ga čebele izredno težko prenašajo. Naj-

Nekateri
čebelarji
prezimiijo
čebele kar na
prevoznih
čebelnjakih

boljši in najcenejši material za paženje je star časopisni papir, kombiniran z valovito lepenko, s katero danes na veliko embalarajo pohišstvo in stroje bele tehnike. Tja, kjer smo izpraznili medišča pri AZ panjih, položimo nekaj plasti časopisnega papirja nad zaprto matično rešetko, tako da prekrijemo celotni prostor nad plodiščem. Plast papirja naj sega od stene do stene in zadaj preko matične rešetke toliko, da s pregibom sega do dna panja. Sloj papirja nad matično rešetko obtežimo z deščico, valovito lepenko ali kakim drugim predmetom. Ko zgodaj spomladi bežno pregledujemo panje, samo dvignemo plast papirja za okencem plodišča, ga preganemo v mediščni prostor in že vidimo skozi mrežo panja in pod sate na žrelo. Hitro lahko izvlečemo lepenko, ki smo jo nastavili, in odstranimo morebitne mrtvice ter drugo nesnago, ki se je nabrala pozimi.

Če nismo izpraznjevali medišča, spet prekrijemo s plastjo časopisnega papirja obe okenci AZ panja tako, da tesno zapira na vseh straneh. Nato s kartonom ali valovito lepenko, ki jo prikrojimo po širini in višini panja, stisnemo papirni opaž. Sam imam plast papirja, prikrojenega po širini in višini AZ panja in prišitega na valovito

lepenko. Tako je opaž trden in uporabljam istega več let.

Pri nakladalnih panjih je nujno zamašiti ali zalepiti s papirnim trakom vse reže, še posebno pri stičiščih naklad in podnice, da ni prepaha. Med streho in zgornjim pokrovom naložimo nekaj plasti časopisnega papirja, da tako obdržimo več toplote v panju in preprečimo utekočinjenje vlage, ki se nabira na pokrovu, če ga ne zapažimo. Ker nakladalni panj prosto stoji, ni nujno, da jih stiskamo več skupaj, čeprav to ni slabo in jih nekateri čebelarji združujejo po 4 skupaj in ovijejo s polivinilom ali strešno lepenko. Očistiti je treba še okolico čebelnjaka ali stojšča. Posebno moramo očistiti prostor pred panji pred izletom čebel. Odstraniti moramo travo, pomesti, tako da preko zime opazujemo število mrtvic pred panji, si to zapisujemo in spomladi vzamemo vzorce za veterinarski pregled od tistih panjev, pri katerih je bilo pozimi največ mrtvic. Za zatiranje miši in drugih glodalcev je najbolje potrositi strupeno pšenico, ki jo dobimo v kmetijskih apotekah. Če strupa nimamo pri roki, lahko nastavimo tudi pasti, ki pa jih moramo kdaj pa kdaj pregledati in odstraniti mrtve glodalce.

PROGRAM TEČAJEV ZA ČEBELARSKE PREGLEDNIKE V SR SLOVENIJI

Mag. METOD KOPITAR

(VII. Posvetovanje — Ljubljana 1982)

Tako kot čebelarstvo drugod po Evropi tuudi slovensko čebelarstvo ogrožajo čebelje kužne in zajedalske bolezni; med njimi so najnevarnejše pršičavost, nose mavost, varrooza in huda gniloba čebelje zalege. Na območju vse Jugoslavije zatirajo in zdravijo naštete štiri bolezni čebel enotno, saj jih zvezni zakon o varstvu živali pred kužnimi boleznimi uvršča med bolezni, ki ogrožajo vso državo. Za zatiranje in izkoreninjenje teh bolezni pa se uporabljajo ukrepi po določenih zveznega pravilnika o ukrepih za zatiranje in izkoreninjenje kužnih bolezni čebel z dne 13. 8. 1982. Kot je iz datuma objave zveznega pravilnika razvidno, je ta podzakonski akt začel veljati šele v avgustu 1982. Zatiranje kužnih bolezni čebel pa je bilo do tega datuma v Sloveniji urejeno z obveznimi strokovnimi navodili o ukrepih za preprečevanje, zdravljenje in zatiranje kužnih bolezni čebel. Ta obvezna strokovna navodila z zakonsko močjo ter drugi upravni ukrepi v Sloveniji v zvezi s pravočasno diagnostiko kužnih bolezni — posebno varrooze — so spremljali dosežke znanosti, predvsem pa epizootiološko situacijo v Evropi in Jugoslaviji. Ukrepi so se glede na stanje kužnih bolezni dopolnjevali — to je pred pojavom in že po ugotovitvi bolezni, kar velja predvsem za ukrepe pri kužni bolezni varroozi.

Z dnem veljavnosti zveznega pravilnika o ukrepih za zatiranje in izkoreninjenje kužnih bolezni čebel so prenehala veljati določila republiških obveznih strokovnih navodil. Ta navodila pa se lahko smiselno uporabljajo pri izvajanju s pravilnikom določenih ukrepov, če niso v nasprotju z

določili pravilnika, ampak jih glede na potrebe republike, v kateri se izvajajo, le strokovno in operativno dopolnjujejo.

V zadnjem strokovnem navodilu o ukrepih za preprečevanje, zdravljenje in zatiranje kužnih bolezni čebel, izdanem 7. 5. 1982, je republiška veterinarska uprava Slovenije sprejela pobudo in predlog Zveze čebelarških društev Slovenije za sodelovanje pooblaščenih čebelarjev pri izvajanju predpisanih ukrepov. Tako je določeno, da lahko v primeru suma na pršičavost vzorce za to preiskavo jemljejo tudi čebelarji, ki jih je predlagalo področno čebelarstvo in so opravili tečaj za zdravstveno varstvo čebel po programu, ki ga predpiše republiška veterinarska uprava ter jih po uspešno opravljenem izpitu za dela na tem področju, ob pogojih, ki jih predpiše republiška veterinarska uprava, pooblasti pristojni veterinarski inšpektor. Ti pooblaščenih čebelarji opravljajo tudi zdravljenje pršičavosti v okuženem čebelnjaku po navodilih in pod kontrolo pristojne veterinarske delovne organizacije. Prav tako lahko opravijo pregled v primeru suma na hudo gnilobo čebelje zalege. Vsak sum na to bolezen pa so dolžni prijaviti oddelku za epizootiologijo področne veterinarske delovne organizacije, ki mora nato ukrepati skladno z določili pravilnika. V primeru suma na nose mavost lahko prav tako jemljejo vzorce za preiskavo, odvzete vzorce pa morajo dostaviti oddelku za epizootiologijo področne veterinarske delovne organizacije. Dajejo lahko tudi navodila in kontrolirajo izvajanje zdravljenja in razkuževanja, ki ga v okuženem čebelnjaku opravlja čebelar sam. Prav tako lahko

ta pooblaščen oseba vzame vzorce za preiskavo na varroozo v vsakem primeru suma na to bolezen. Ko bolezen potrdijo v diagnostičnem zavodu, pa te pooblaščen osebe opravljajo tudi vse oblike zmanjševanja stopnje invadiranosti ter druge predpisane veterinarsko-sanitarne ukrepe na okuženem območju in to po navodilih in pod kontrolo pristojne veterinarske delovne organizacije.

Pooblaščen čebelarji, ki bodo lahko opravljali naštete naloge s področja zdravstvenega varstva čebel, pa pridobe v čebelarstvu že znani naslov čebelarskega preglednika. Vendar se vloga in pomen tega novega čebelarskega preglednika v mnogočem razlikuje od vloge, ki jo je imel nekdaš, saj mu zdaj družba poverja natanko določene dolžnosti in naloge pri izvajanju ukrepov za preprečevanje in zatiranje bolezni. Vse to pa zahteva, da je novi čebelarski preglednik obožen z znanjem, da je sposoben suvereno razlikovati zdravo od bolnega v čebelji družini in pravočasno postaviti sum na bolezen ter tako čebelarju in posredno družbi pravočasno preprečiti škodo.

V dogovoru z Zvezo čebelarskih društev Slovenije je predviden tudi 1. 1. 1983 kot datum, ko naj bi po izobraževanju čebelarjev za čebelarske preglednike ta oblika dela in sodelovanja v Sloveniji tudi zaživela. Izdelan je okvirni program tečaja za čebelarske preglednike v Sloveniji. To bo 4-dnevni tečaj, kjer bodo obravnavali najvažnejša poglavja iz biologije in patologije čebelje družine ter zakonodajo s področja čebelarstva. V program tečaja pa bo zajeta tudi problematika in pomen medu ter drugih pridelkov čebeljih družin. Ker pa so nekateri čebelarji v preteklosti že opravili dvodnevni tečaj za preglednike, bo štiridnevni tečaj organiziran tako, da bodo ti, ob udeležbi v na tem tečaju točno določenih dveh dneh,

ko bodo s področja patologije obravnavali varroozo, s področja biologije pašo in prevoze na pašo in ko bodo obravnavali zakonske predpise s področja čebelarstva, pridobili potrebno znanje, da bodo lahko šli k izpitu za čebelarske preglednike. Biologiji čebelje družine v širšem smislu bo posvečeno 10 ur, patologiji prav tako 10 ur, 7 ur pa zakonski ureditvi na področju čebelarstva.

Tečaje bosta organizirali Zveza čebelarskih društev Slovenije in republiška veterinarska uprava. Republiška veterinarska uprava oziroma območni veterinarski inšpektorat bosta organizirala in financirala izvajanje strokovnega dela tečaja, prijavljanje in udeležba na tečajih pa bosta na skrbi Zveze čebelarskih društev. Tečaji bodo v zimskih mesecih, tj. novembra in decembra 1982 v vseh regijah Slovenije, predavatelji pa bodo strokovnjaki za posamezna področja: za biologijo in patologijo čebelje družine ter za zakonodajo s področja čebelarstva.

Ko bodo, predvidoma do 15. oktobra, zbrane vse prijave, bodo v posameznih regijah določili kraj in datum tečaja. Ob tem menimo, da je potrebno, da vsako čebelarsko društvo določi vsaj enega člana, ki se bo tečaja udeležil in si po opravljenem izpitu pridobil pooblastila za opravljanje nalog čebelarskega preglednika. Kjer sta število čebelarjev in intenzivnost čebelarjenja večja in kjer to zahteva epizootiološka situacija v kraju in občini, pa naj bo to število v posameznih društvih ustrezno večje. Po informaciji, ki nam jo je poslala Zveza čebelarskih društev Slovenije, ste čebelarji organizirani v 56 društvih oziroma občinskih in medobčinskih zvezah, ki združujejo 7004 čebelarje. Ob tem številu čebelarjev pa je, kot sem že prej navedel, važno tudi stanje razširjenosti bolezni čebel v Sloveniji. V Sloveniji ugotavljamo na dan 31. 8. 1982:

varroozo na območju 40 občin, v 238 krajih, v 315 čebelarstvih in pri 8889 čebeljih družinah;

nosemavost v 3 občinah, v treh krajih, treh čebelarstvih in pri 71 čebeljih družinah.

hudo gnilobo čebelje zalege v 13 občinah, 21 krajih, 28 čebelarstvih in pri 84 čebeljih družinah;

pršičavost v 10 občinah, 20 krajih, 22 čebelarstvih ter pri 746 čebeljih družinah.

Kužne bolezni čebel v navedenem obsegu ogrožajo čebelarstvo Slovenije. Zahtevajo pa hkrati kar najhitrejšo diagnostiko in pravočasno postavljanje suma na bolezen. Čeprav je veterinarska služba Slovenije z organizacijo tečajev v vsej Sloveniji pred dvema letoma že dala osnovno znanje o kužnih boleznih, med njimi tudi o kužnih boleznih čebel, vsem rejcem, je potrebna še dodatna angažiranost samih čebelarjev pri pravočasnem ugotavljanju suma na kužno bolezen in tudi pri stalnem izvajanju samozaščitnih ukrepov pred prenašanjem kužne bolezni. To pa je vloga in namen čebelarskega preglednika in zato naj bo ocena stanja čebelarstva ter kužnih boleznih v občini merilo pri prijavi potrebnega števila čebelarjev za čebelarske preglednike pri društvu ali zvezi.

Določanje ukrepov za preprečevanje širjenja bolezni in izvajanje zdravstvenega varstva živali, med njimi tudi čebel, je naloga posebnega družbenega pomena, ki jo je družba poverila veterinarski službi. Pri izpolnjevanju te naloge pa je nujno potrebno in z zakonom že določeno sodelovanje in pomoč vseh občanov, saj so ti dolžni odgovorni službi takoj prijaviti vsak sum na pojav bolezni. Še uspešneje pa bodo ta določila zakona izpolnjevali na področju čebe-

larstva pregledniki, ki bodo svoje znanje na novo pridobili ali ga dopolnili na teh tečajih.

Ob tem pa ne smemo prezreti, da mora biti vsako delo pravočasno organizirano in načrtovano.

Z vsakoletno odredbo o preventivnih cepljenjih ter diagnostičnih in drugih preiskavah je določen obseg minimalnega zdravstvenega varstva tudi na področju zdravstvenega varstva čebel.

Da pa bo to delo zares uspešno, mora biti na območju občine pravočasno izdelan v oddelku za epizootiologijo področne veterinarske delovne organizacije načrt na osnovi občinske odredbe, s katerim je določen časovno in krajevno podroben način, obseg in kraj izvajanja ukrepov. Načrt mora biti finančno ovrednoten in za izvajanje vseh ukrepov morajo biti z načrtom zagotovljena finančna sredstva.

Mora pa nam biti jasno, da je potreben čas, da se bodo v vsej Sloveniji pokazali rezultati takega dela. Od aktivnosti in volje prav najbolj zavrednih čebelarjev, katerih že dosedanja prispevek k napredku čebelarstva v Sloveniji je izredno velik, je odvisno, ali bodo vsa območja dovolj pokrita z mrežo čebelarskih preglednikov. Kot moraš čebelariti s srcem, bo potrebna tudi za opravljanje nalog čebelarskega preglednika, poleg velikega znanja ter mnogo dodatnega dela, tudi velika mera idealizma in volje, da svoje interese podrediš cilju in zahtevam stroke, panoge in končno celotne družbe. Toda le tako bomo lahko dosegli skupne cilje — cilje veterinarske službe in cilje čebelarjev — zdrave čebele in s tem dovolj zdravega medu in čebeljih pridelkov, zagotovljena pa bo tudi ekonomika čebelarjenja.

ČEBELARSTVO JE NJEGOV POKLIC

INZ. FRANC SIVIC

Janko Pislak iz Apač pri Ptujju je s svojimi tisoč panji ne le največji čebelar v Sloveniji, ampak nedvomno tudi v Jugoslaviji. Ko sem ga ob zadnjem srečanju vprašal, koliko ima pravzaprav čebeljih družin, mi je odgovoril: »Blizu tisoč jih bo, natančne številke pa ne vem nikoli, ker se ta skoraj vsak dan spreminja.«

Že pred tremi leti sem se z Jankom dogovoril, da bom o njegovem načinu čebelarjenja posnel serijo diapozitivov. To mi je zaradi moje že skoraj kronične prezaposlenosti uspelo delno šele letos. Imel sem na voljo samo dva popoldneva in v tem kratkem času me je Janko popeljal v Haloze k svojim dvanajstim čebelnjakom in na plemenilno postajo v bližini svojega doma, kjer je letos začel množično vzrejati matice. Zaradi omejenega časa sva posvetila največ časa tej poslednji temi, medtem ko bova tehnologijo čebelarjenja in pridelovanja matičnega mlečka posnela prihodnje leto.

Prvo javno predstavitev nove serije diapozitivov sva imela na letošnjem jesenskem čebelarskem VII. posvetovanju v Ljubljani. Janko, ki je komentiral posamezne posnetke s svojo lepo tekočo govorico, polno strokovnosti in tudi zdravega humorja, je dokazal, da ni le vrhunski čebelarski praktik, ampak tudi dober predavatelj.

V današnjem članku bi želel bralcem Slovenskega čebelarja dati le nekaj podatkov o tem nenavadnem čebelarskem samorastniku iz Haloz. Čudim se sicer, da tega ni storil pred menoj že kdo drug, ki ga bolje in dlje časa pozna kakor jaz, saj takšni uspehi, kot jih je dosegel Janko Pislak, slovenski čebelarski javnosti ne bi smeli ostati neznani. Vsekakor pa bo potrebno o njem v prihodnje še pisati.

Življenjska pot, ki jo je začel leta 1934 v vasi Doklece, je bila vse prej kakor z rožicami postlana. Že zelo zgodaj je moral trdo delati na očetovi domačiji in kasneje v mizarski delavnici v Ptujju, od koder se je ob sobotah zvečer peš vračal v rodno vas. Komaj enajstleten je že dobil svoj prvi koš čebel. Ljubezen do čebelarstva, delavnost, bistrost in mizarski poklic so storili svoje in danes je Janko Pislak naš največji čebelar.

V svojih dvanajstih čebelnjakih, ki jih ima razporejene po Halozah, pridobiva matični mleček, med, vosek in propolis, v zadnjem času pa na veliko vzreja tudi matice. Seveda vsega dela že davno ne more opravljati več sam, zato ima zaposlenih pet ljudi: dva mizarja, ki sta hkrati mizarska pomočnika, in tri čebelarke, usposobljene za cepljenje matičnikov in za izkopavanje mlečka. Ob točenju in drugih pomembnejših opravilih mu priskočijo na pomoč tudi najožji družinski člani.

Intenzivna čebelarska sezona se začne nekako s prvim majem in se konča konec avgusta. Tedaj se dela od zore do mraka, vsak dan, ne glede na nedelje in praznike. Vsak natanko ve, kakšen je delovni program, kje mu je delovno mesto in kaj mora delati. Nadure, ki se tako naberejo, izkoristijo delavci za proste dneve pozimi, ko je posla občutno manj.

Vzreja matic se je lotil Janko v svojem slogu: na veliko. Pretrgal je z dosedanjo slovensko tradicijo drobnjarkarstva, ko posamezne plemenilne postaje niso mogle zrediti niti tisoč matic. Že takoj na začetku, torej letos, je načrtoval pet tisoč matic, od tega štiri tisoč pogodbenih. S temi številkami je prebil led v slovenskem oziroma jugoslovanskem merilu in se uvrstil med vzrejevalce evropskega formata.

Eden od mnogih čebelnjakov Janka Pislaka

Tolikšnemu uspehu je nedvomno botrovala izredno dobro izbrana in preiščljena tehnologija vzreje in seveda že dolgoletno pridobivanje matičnega mlečka. Veliko število čebeljih družin na enem mestu (okrog 80 v enem čebelnjaku) daje pogoje za objektivno ocenjevanje posameznih rodov, iz katerih se selekcionira material za vzrejo. Vsekakor je za velikega vzrejevalca matic, kakršen je Janko Pislak, natančna in vestna odбира družin, ki bodo dajale bodoče matice in trote, izredne važnosti. Tu napake niso dovoljene, saj bi lahko imele daljnosežne posledice. Mislim, da je Janko s svojo bogato čebelarsko prakso in izostrenim čutom za dogajanja v čebelji družini pravi človek na pravem mestu.

Plemenilna postaja leži v zapuščeni, z grmovjem, drevjem in travo porasli gramoznici sredi Ptujskega polja. Ko sem prvič uzrl njegove plemenilnike,

zložene po štiri skupaj, enega vrh drugega, sem nehote pomislil na polovične obode, kakršne sta pred 200 leti uporabljala Janša in Glavar. Mislim, da je višina Jankovih plemenilnikov približno enaka višini tedanjih obodov. Vsak plemenilnik je po sredini z nizkim pitalnikom predeljen na dve vzrejni enoti, v katerih so trije ali štiri je komaj nekaj centimetrov visoki satiči. Dno plemenilnika je iz lesonita, pokrov pa je steklena plošča. Oboje se da z lahkoto odstraniti, kar je zlasti praktično v jeseni, ko pobereмо vse matice, razen ene in dobimo iz dosedanjih osmih družinic eno samo dovolj močno družino, ki bo sposobna preživeti zimo. Lahko si mislimo, kako preprosta bo prihodnje leto zreja matic; družinico bomo v vmesnimi lesonitnimi in steklenimi ploščami ter pitalniki brez posebnega truda in zelo hitro spremenili v osem že naseljenih enot, ki lahko takoj sprejmejo prvo rundo matičnikov.

Naseljevanje
plemenilnikov
je zelo hitro

Uspeh oprašitve je bil letos izreden, več kot 90-odstoten. Vsaka matica ostane v prašilčku toliko časa, da zaleže vse razpoložljive celice in jih čebele pokrijejo. V tem času matica pokaže svoje kvalitete in obenem poskrbi, da je prašilček vedno poln mladih čebel.

Ko vzrejevalec odstrani matico, vstavi hkrati goden matičnik in ciklus vzreje se nadaljuje. Vsaka enota vzredi v sezoni 4 matice, teh enot pa je bilo letos 1300.

Največ dela je pravzaprav z naseljevanjem novih plemenilnikov. V vsako vzrejno enoto vstavimo satnike s satnicami, napolnimo pitalnik s testom, vsujemo z zajemalko pest mokrih čebel in dodamo mlado matico ali matičnik. Te čebele pustimo dan ali dva v temnem prostoru, nakar jih odnesemo na plemenilno postajo.

Že iz tega skromnega zapisa bo morda bralcem nekoliko bolj razumljivo, kako je Janku uspelo že kar na začetku svoje vzreje vzgojiti več tisoč matic. Na moje vprašanje, če bo v prihodnje še povečeval število plemenilnikov, mi ni vedel odgovoriti. Vsekakor so že sedanji rezultati izredno

spodbudni, skoraj revolucionarni, in bodo gotovo imeli v prihodnje velik vpliv na nadaljnjo vzrejo v slovenskem prostoru.

Vsako leto se obračajo na Janka Pislaka posamezni čebelarji in večje organizirane skupine s prošnjo, da bi smele obiskati njegovo velečebelarstvo. Janko jim nerad odreče, čeprav ima v sezoni dela čez glavo in pomeni zanj vsak obisk v sezoni dodatno obremenitev. Težje je to, da ima čebelarstvo razdeljeno na veliko enot, ki so razdrobljene po hribovitih Halozah in jih je težko vse videti, da bi tako obiskovalec lahko dobil pravi vtis. Kadar so na obisku večje skupine, se posameznik le težko prebije do raznih drobnih, a pomembnih zanimivosti, kakršne je uspelo na primer meni ujeti na film s svojo bližinsko fotografijo. Vse to me je pripeljalo na misel, da izdelam že letos serijo 36 diapozitivov o Pislakovem čebelarstvu, v kateri je podarek na vzreji in katere naslov je ČEBELARSTVO JE NJEGOV POKLIC 1. del.

Računam, da bo ta serija skupaj z ustreznim tekstom na voljo našim čebelarskim organizacijam, šolskim krožkom in posameznim predavateljem že do konca letošnjega decembra.

PREPARATI NOVOMEŠKE KRKE, NAMENJENI ZA ČEBELARSTVO, POSEBNO GLEDE NA UPORABO V PRAKSI

Dr. A. TOMASIĆ, mag. ROZICA BLAZEVIĆ

(Referat — VII Posvetovanje Ljubljana 1982)

Pogosta vprašanja čebelarjev in tistih, ki se s čebelarstvom poklicno ukvarjajo, naslovljena na našo delovno organizacijo, so nas navedla, da dajemo dodatne informacije o Krkinih preparatih za uporabo v čebelarstvu.

Naš namen ni, da bi delali propagando za naše izdelke, vendar pa menimo, da je nujno, da vas seznanimo z osebnostno izkaznico naše delovne organizacije. V Krkinih 11 tozdih združuje delo več kot 3000 delavcev. Glavna dejavnost je izdelovanje zdravil za ljudi in veterinarskih zdravil. Opravljamo pa tudi druge dejavnosti. Zavedajoč se velikega ekonomskega, prehranskega in tudi zdravstvenega pomena čebelarstva za našo deželo, je Krka izmed desetih izdelovalcev veterinarskih zdravil prva vključila v svoj razvojni program zdravila in druga pomožna sredstva za čebelarstvo. Rezultat tega pionirskega dela, ki je za nas povsem novo področje, je registracija dveh naših preparatov za zatiranje varrooze. Končani so poskusi in pripravljena je dokumentacija za registracijo dveh povsem novih preparatov proti varroozi, v končni fazi poskusov pa je prepat proti nosečnosti. Hkrati intenzivno delamo za prepat, ki bi uspešno zdravil hudo gnilobo čebelje zalege. Seveda se zavedamo, da danes naša zakonodaja zahteva uničenje s hudo gnilobo okuženih čebel. Prepričani pa smo, da v primeru, če bo naše sredstvo uspešno, ne bo težav s spremembo zakonske regulative, saj povzroča huda gniloba čebelarjem velike izgube.

Nestrpnost čebelarjev pa tudi drugih rejcev živali, češ da zavlačujemo

lansiranje novih preparatov in sredstev na tržišče, je povsem neupravičena, saj naletimo pri svojem delu zelo pogosto na težave, ki bi jih lahko strnili v naslednjih točkah:

— Uvedba novih zdravilnih snovi v čebelarstvu je povezana s temeljito raziskavo o škodljivosti teh sredstev za čebeljo družino, za čebelje izdelke in ne nazadnje o vplivu teh snovi na zdravje ljudi.

— Poseben problem je biološka sorodnost čebel in klopov (akarov), tako da je zelo težko dobiti sredstvo ali metodo za uničevanje klopov, ki ne bi delovala tudi na čebele.

— Zelo velike težave imamo s problemom, kako bi našli prikladno obliko uporabe novih sredstev, ki bi ustrezala našim tehnološkim možnostim in tehnologiji sodobnega čebelarjenja.

— Ko so vsi tehnološki in strokovni problemi rešeni, se pogosto zgodi, da ne moremo izpeljati poskusov na terenu, ker ni na voljo obolelih čebeljih družin. To velja posebno za sezonske bolezni.

— Komisija za registracijo novih veterinarskih preparatov se shaja 1—2-krat letno, kar tudi podaljša čas za start preparata.

— Poseben problem je prijava in uveljavitev cen novih izdelkov pri zvezni skupnosti za cene, saj traja postopek uveljavljanja cen tudi eno leto.

— Ko je prepat že na tržišču, je največji problem, kako seznaniti končne porabnike z njim, saj so sredstva

za informiranje in propagando zaradi stabilizacijskih ukrepov močno omejena.

In ne nazadnje, zelo velik vpliv na uporabo novih preparatov ima tradicija, okostenelost in pogosto tudi slab namen porabnikov. Pogosto namreč končni porabniki zaradi neinformiranosti, malomarnosti (ne potrudijo se niti, da bi prebrali navodila) in nestrokovnosti ugotovijo, da novi preparat ne deluje, da se ga ne da uporabiti, da je škodljiv in podobno.

Zato bomo poskusili na kratko podati napotke za praktično uporabo obstoječih preparatov za ugotavljanje in zatiranje varrooze:

VARITAN in VARVAPIN

— Varitan in varvapin so dimne tablete, ki služijo za dimljenje panjev, same ne gori, zato jih je treba dati na žerjavico v puhalniku.

— Da bi se razvil popolni dim fenotiazina, je potrebna temperatura ca. 120—150° C. Nižje temperature zmanjšujejo učinek, višje temperature (bistveno višje) pa lahko škodujejo družini.

— Lahko se zgodi, da se tablete varitan in varvapin ovlažijo, zato

predlagamo, da jih posušite v topli pečici.

— Zaradi natančnejšega doziranja smo se odločili za obliko dimnih tablet. Doza je ena tableta na en panj, lahko pa daste v puhalnik več tablet hkrati in vpihate dim v ustrezno število panjev.

— Obstoječi puhalniki ne dovoljujejo uporabe visokih temperatur, zato pripravljata Saturnus izdelavo novega tipa puhalnika, primerne za višje temperature.

— Zelo se je razširila »novica«, da sta varitan in varvapin zelo škodljiva za ljudi. Pri tem gre za zlonamerno dezinformacijo, saj ni prijavljen niti en primer škodljivega delovanja. Seveda je jasno, da ne smemo dimiti v zaprtem prostoru, ker lahko čebelarju škoduje že sam ogljikov monoksid, ki se razvija iz žerjavice, kateri še nismo dodali preparatov.

— Varitanu in varvapinu so dodane posebne snovi, ki umirjajo čebele, ko se zaradi dimljenja tako razburijo, da bi lahko umorile matice. Bolj občutljive čebele lahko padejo omamljene na dno panja, vendar ni razloga za zaskrbljenost, saj se skoraj vse čez kratek čas predramijo.

Komisija za
bolezni čebel
na VII.
Posvetovanju
o sodobnem
čebelarstvu

— Opozarjamo čebelarje, da pazijo na zunanje temperature med dimljenjem panjev. Če je zunanja temperatura nižja od 10⁰ C panjev ne dimimo, ker pri teh temperaturah omamljene čebele odmrejo na dnu panja. Zato priporočamo dimljenje zjutraj, ker se čez dan ozračje toliko segreje, da omamljenim čebelam mrz ne škoduje. Pri zunanjih temperaturah, ki so višje od 25⁰ C, nikakor ne smemo zapreti žrel panjev, ker se družina lahko zaduši.

— Dim varitana, varvapina in drugih preparatov enake uporabe lahko pustimo ostanke v medu in izdelkih; zato priporočamo dimljenje zunaj sezone. Če je nujno, da dimimo takrat, ko čebele nabirajo med, priporočamo, da odstranite iz panja medišča.

— Tako varitan kot varvapin ne škodujeta zalegi, vendar tudi ne učinkujeta na varroe pri pokriti zalegi. Zato svetujemo, da dimite zgodaj spomladi, ko še ni zalege oziroma pozno v jeseni, ko zalege ni več.

Za konec bi radi poudarili, da sta varvapin in varitan pokazala visoko stopnjo učinkovitosti na varroe, vendar pa nista popolnoma učinkovita.

Takega preparata danes še ni na svetu.

Povzročitelj varrooze je zelo prilagodljiv in postane kmalu odporen (rezistenten) proti akaricidnim sredstvom. Zato smo tudi registrirali dva preparata, pripravljamo pa še dva nova, da bi lahko z ustreznimi zamenjavami (lahko rečeno kolobarjenjem) držali varroozo pod kontrolo. Menimo, da kemična sredstva kateregakoli izvora, kot tudi naša, niso edini način borbe proti varroozi. Nujno je, da uporabo kemičnih sredstev izpopolnimo z veterinarsko sanitarnimi ukrepi in biološkimi metodami. Le tako nam bo uspelo ohraniti naše čebelarstvo v tako pomembni funkciji.

Govorili smo največ o varitanu in varvapinu, ki sta že registrirana in na tržišču. O drugih preparatih je še prezgodaj govoriti, ker gre za poslovno skrivnost DO. Lahko vam samo sporočimo, da smo v končni fazi pri poizkusih za preparat proti nosečnosti. Na tržišče bo prišel v obliki praška, ki se dodaja v sladkorno mešanico za prehranjevanje čebel.

Tudi tretji in četrti akaricid bosta v obliki dimnih tablet, registrirana pa bosta konec 1982 leta oziroma v letu 1983.

VABILO

Čebelarstva družina Ljubljana Polje bo imela redno letno konferenco v nedeljo, dne 5. decembra 1982, ob 9 uri, v osnovni šoli Edvarda Kardelja v Polju z običajnim dnevnim redom. Ker se bomo ta dan pogovorili in odločili za novo organizacijo čebelarjev občine Ljubljana Moste-Polje prosim vse člane, da se letne konference zanesljivo udeležijo. Posebnih vabil ne bomo pošiljali.

Predsednik:
čebel. družine Polje
Maks Avšič

hp

medex

Ljubljana, jugoslavija

letnik VIII
 leto 1982
 številka 11

bilten

ČEBELARSKI SEJMI — PRIKAZ SODOBNE OPREME IN PRIDELKOV

V zadnjem času organizirajo vse več čebelarških sejmov, ki so združeni tudi s številnimi strokovnimi predavanji s področja čebelarstva. Letos so prvič organizirali mednarodni čebelarški sejem v mestu Baia na Madžarskem. Naša delovna organizacija je skupaj z delovno organizacijo Biljana Sombor predstavila madžarskim čebelarjem točila, panje in drug čebelarški reprodukcijski material. Zanimanje madžarskih čebelarjev za naše izdelke je bilo izjemno veliko. Zaradi tolikšnega interesa madžarskih čebelarjev za nakup naše opreme, točil itd. sem s tem

seznanil tudi glavnega direktorja tov. Šandora Kočiša z zadrugne organizacije za vso Madžarsko, ki skrbi za oskrbo čebelarjev z vsem potrebnim reprodukcijskim materialom. Prepričan sem, da bo madžarskim čebelarjem vsaj delno uspelo dobiti sredstva za uvoz nekatere opreme. Znano je, da madžarski čebelarji pridelajo letno okrog 12 do 15 tisoč ton medu in s tem sodijo med najmočnejše izvoznike v Evropi, saj znaša njihov letni izvoz preko 10.000 ton. Tako velik pridelek Madžarske, ki predstavlja po površini komaj 40 % Jugoslavije, nas

ponovno opozarja, da imamo še velike možnosti za povečanje pridelave medu in drugih čebeljih pridelkov.

Sodelovanje madžarskih čebelarjev, ki so organizirani v zadrugah in povezani v centralno združeno organizacijo Hungaro Nektar, je vzorno. Pri razgovorih, ki sem jih imel s številnimi madžarskimi čebelarji in s tov. Kočišem, sem bil presenečen nad disciplino madžarskih kooperantov. Pri nas je sodelovanje naše z drugimi podobnimi organizacijami odločno premajhno in dostikrat tudi pri čebelarjih ni čutiti zadostne odgovornosti do sprejetih obvez. Mislim, da čas, v katerem živimo, zahteva od nas vseh vse več trajnejše medsebojne povezave in discipline. Pretežni del kooperantov v naši DO sicer redno izpolnjuje svoje obveznosti, še vedno pa jih je določeno število, ki se vključujejo bolj iz sebičnih, špekulativnih namenov. Iz kooperacije skušajo potegniti samo korist zase, ne vidijo pa tudi delovne organizacije, ki mora za svoj normalni obstoj dobivati tudi določen dohodek, da lahko redno poravnava obveznosti do družbe in daje redno zaposlenim delavcem ustrezne osebne dohodke. Seveda mora tudi tako gospodariti, da vsako leto nameni nekaj sredstev za povečanje pridelkov in izdelkov.

V našem samoupravnem sistemu imajo čebelarji res izjemne možnosti za trajno sodelovanje na podlagi dohodkovnih odnosov. Oblike povezovanja čebelarjev so zelo prilagojene želji posameznega čebelarja. Tako se posamezni čebelar lahko vključi v našo delovno organizacijo kot:

- a) čebelar delavec na domu,
- b) čebelar, združen kot združeni kmet,
- c) čebelar kooperant.

Kot sem že poudaril, je nujno, da ob gospodarski krizi, ki pretresa ves svet, veliko bolje izkoriščamo naravne razmere, ki so zelo ugodne, vendar smo jih do zdaj bore malo izkoristili.

Bilo bi prav, da bi se vsak čebelar zavedal svoje dolžnosti tako, da bi povečal pridelek ter tako prispeval svoj delež k pokrivanju domačih potreb in zato, da bi nekaj lahko tudi izvozili. Naša delovna organizacija, kot je že znano, daje zelo ugodne kredite za povečanje števila gospodarskih panjev in ponovno poziva čebelarje, da se čim bolj vključijo v organizirano čebelarjenje v naši DO, tako da bi lahko do 1990 dosegli takšen pridelek, ki bi v celoti zadostoval domačim potrebam in dajal tudi presežke za izvoz, kot je to na Madžarskem.

Tradicionalen mednarodni sejem čebelarstva je tudi sejem v Somboru, ki traja od 27. do 29. avgusta. Žal moramo ugotoviti, da letos ni bilo toliko najnaprednejših razstavljalcev kot v preteklem letu. Organizatorjem ni uspelo pridobiti tujih razstavljalcev razen Fuchsa, ki pa je letos tudi razstavljal v znatno manjšem obsegu kot lani. Strokovna predavanja, ki so bila med sejmom, so imela kar precej obiskovalcev. Naša delovna organizacija je predstavila nekaj novih orodij, ki so jih čebelarji dobro ocenili.

Letos je Zveza čebelarских društev Slovenije prvič organizirala sejem na Gospodarskem razstavišču od 16. do 19. septembra. Čeprav je bil letos prvi sejem že v mesecu januarju v Polju, lahko vidimo, da je zanimanje čebelarjev za tovrstne prireditve zelo veliko. Na presenečenje se je strokovnih predavanj udeležilo tudi po 400 čebelarjev hkrati.

Posrečena je povezava tega sejma s sejmom cvetja, gob in ptic. Prav združena prireditev je privabila številne obiskovalce. Zato mislim, da naj bi bila takšna prireditev tudi v prihodnje na Gospodarskem razstavišču, ker je število interesentov preseglo prostore, ki jih premore osnovna šola v Polju. Sama razstava bi bila lahko boljše organizirana glede na število razstavljalcev, medtem ko so bila strokovna predavanja dobro pripravljena.

Mogoče čas sejma ni najbolj ugoden. Morda se bo dalo skupaj z organizatorji cvetja, gob in ptic dogovoriti za kasnejši termin, ko čebelarji nimajo več aktivnega dela s čebelami.

Sejmi in hkrati strokovna predavanja — posvetovanja so zelo pomemb-

na oblika izmenjave dosežkov na področju čebelarstva, zato jih bo treba v prihodnje še bolje organizirati in vključiti tudi več tujih razstavljalcev.

Glavni direktor HP Medex:
Aleš Mižigoj, dipl. oec.

PREGLED PAŠNIH RAZMER V SEZONI 1982

TANJA MEDVED

Čeprav so bili čebelarji prevaževalci več ali manj že seznanjeni s situacijo na posameznih pasiščih, je vendarle prav, da ob končani čebelarški sezoni opravimo pregled letošnjih pašnih razmer.

Kadarkoli so se zgodaj spomladi čebelje družine dobro razvijale, se je med čebelarji porajalo dobro razpoloženje, ki je dajalo različne prognoze za prihajajoče čebelarško leto. Tudi to pot je bilo tako. Hladna in pozna pomlad je sicer zavlekla razvoj vegetacije vsaj za 10 dni, vendar pa so že od začetka maja čebele dobro izkoristile obilno pašo na sadnem drevju in se ob tem kar dobro okrepile.

Sredi maja pa je zacvetela akacija, ki je takoj dobro zamedila. Seveda je bila bera različna, odvisno od jakosti čebeljih družin, obsega akacijevih gozdov in klimatskih razmer. Dala je najmanj dva dobra točenja. Ponekod je bilo medenje celo tako obilno, da so najboljše čebelje družine nanosile toliko medičine, da je bilo blokirano zaleganje matic.

Prve dni junija pa je opazovalna služba gozdnega medenja v hp Medex že prejela informacije o medenju smreke. Najboljša bera je bila na zgornjesavinjskem območju in na obsežnem delu Pohorja. V sredstvih javnega obveščanja smo objavili največ podatkov prav s tega območja. Najbolje so se odrezale opazovalne postaje: Legen, Vitanje, Zreče, Lenart, Zavrh pri Črnicu in Tirosek. Dnevna

bera je bila do 25. 6. v poprečju od 1,50 kg do 2,50 kg, dne 6. 7. pa je na opazovalni postaji Tirosek kontrolna tehtnica zabeležila 4 kg bere. Okoli 25. 6. je bilo sicer nekaj deževnih dni, ki so delno prekinili medenje, vendar pa se je takoj na prvi sončen dan tehtnica ponovno povzpela čez 1 kg. Tisti čebelarji, ki so pripeljali na smrekovo pašo močne čebelje družine, so se radi pohvalili, da so zavrteli točilo tudi v tretje.

Po sedmem juliju se je pričelo tudi medenje kovanja. Obilnejše bere so zabeležili na opazovalni postaji Zreče in v Lovrencu na Pohorju, kjer se je tehtnica v desetdnevnem intervalu gibala od 1 kg do 1,80 kg. Čeprav na kovanja paši ni bilo rekordne bere, pa je kovanja paša pomembna bolj zaradi obilice cvetnega prahu, ob katerem se čebelje družine močno okrepijo. Skoraj hkrati se je pojavilo tudi medenje lipe. Čebelarji pravijo, da medi lipa vsakih deset let, zato nimajo kaj dosti zaupanja vanjo, saj zna biti izredno muhasta. Pri nas je razširjena predvsem širokolistna lipa (*Tilia platyphyllos Scop.*), katere dokaj ohranjene sestoje najdemo na Gorenjskem, Kočevskem in v Kanalski dolini. Po vsem sodeč je bilo letošnje leto »tisto njeno deseto leto«, saj je povsod izredno medila.

Ob tem ne smemo prezreti tudi javorjeve in predvsem neredne jesenove paše, ki je na Goriškem dala kar lepo bero.

Prve dni julija je zamedila na področju jugozahodnega dela Javornikov in v Trnovskem gozdu težko pričakovana hoja, ki pa letos kljub lepim obetom ni uresničila velikih upov čebelarjev.

Na opazovalni postaji Debel kamen je tehtnica prve dni lepo kazala in upati je bilo, da bo »prijela«. Dne 12. 7. je zabeležila že čez 2 kg bere, takoj naslednje dni pa je potegnila burja, ki je kljub lepim sončnim dnevom preprečevala kakršnokoli večje medenje.

Nekaj podobnega se je dogajalo tudi v Trnovskem gozdu, saj so 3. 7. na opazovalni postaji Krnica in Nemci zabeležili bero 3,60 kg. Že čez dva dni pa se je kontrolna tehtnica že skoraj izravnala. Po nekaj bolj ugodnih dneh je sicer poskočila do 1 kg, potem pa spet kazala le nekaj dekagramske bere. Tako se je vleklo do prvih dni avgusta, ko je ponavljajoče se deževno obdobje povsod prekinilo medenje, kot bi odrezal.

Čebelarji so že slutili, da s hojo ne bo več kaj prida, tembolj, ker je razen nekaj področij lokalne narave v celoti odpovedal tudi Gorski Kotar.

Ponovno je obveljalo pravilo, da območje, ki je v določenem letu dobro medilo, prihodnje leto ali pa tudi več let zaporedoma ne gosti na svojih vejah rastlinskih uši. Obstaja možnost, da lahnide in lekonijske tako »izčrpanih«¹ gostiteljicah ne najdejo prave hrane in se zato tudi ne morejo normalno razvijati.

Hoja pa letos ni razočarala tistih srečnežev, predvsem pa pogumnežev, ki jim je uspelo prebiti »jeklen obroč«² okoli Dolenjskih Toplic, kjer so hrabro pristavili tudi svoj »lonček«. No, to se jim je vsekakor izplačalo, saj je bila bera na panj tudi po 20 kg in več.

Slabše, a dolgotrajno medenje hoje pa so ugotovili tudi na celotnem Perhajmskem masivu.

Več ali manj razočarani nad hojo so se čebelarji konec julija vse pogosteje ozirali v Liko. Za te nepotešene apetite je kot nalašč v avgustu izšel v dnevniku Delo Tanjugov članek z naslovom »Slovenski čebelarji pasejo v Liki«, ki je oznanjal dobro pašo na vresi in žepku. Posledica te objave pa so bili bolj ali manj zaman prevoženi kilometri, veliki prevozni stroški in slaba volja čebelarjev, saj je bila situacija v Liki povsem drugačna. Skoraj hkrati je sredi avgusta v Liki zamedil žepek (*Saturea montana*) in vresa (*Colluna vulgaris*). Žepek raste skoraj na golem kamenju, zato je bilo ob obilnem spomladanskem deževju pričakovati, da bo dobro zamedil, vendar se je pokazalo, da te padavine za žepek niso odločujoče. Zanj je najpomembnejši tisti dež, ki pade tik pred pričetkom cvetenja, ko so cvetni popki že oblikovani. Seveda pa zahteva tudi stalno vreme, brez naglih sprememb.

Žepek je pričel cveteti na vrhovih planin sredi avgusta in se postopoma spuščal do nižin, tako da bo v bližini morja cvetel še dolgo v jesen, ko je v višjih legah že hladno. Tako je bila v višjih legah od 10. do 20. avgusta dnevna bera nad 2 kg, v nižinah pa je tehtnica pokazala tudi po 3 kg.

Največje težave pa je za tamkajšnje čebelarje predstavljala burja, ki je oslabila čebelje družine, ki takšne niso bile sposobne bolje izkoristiti paše in se zimska zaloga medu giblje od 5 do 10 kg na panj. Po izjavah čebelarjev pa vresa na Gospiškem polju že vrsto let ni bila tako slaba kot v letošnji sezoni.

Kljub temu smo lahko na splošno kar zadovoljni z letošnjo bero, ki je bila tako raznovrstna, vendar zaradi različnih faktorjev, predvsem pa zaradi nezadostne jakosti čebeljih družin ali pa strahu pred vdorom kužnih bolezni na še »neokužena«³ področja, še vedno ne dovolj izkoriščena.

TRGOVINA S KRANJSKO ČEBELO VČERAJ IN DANES

M. MENCEJ

Kranjska siva čebela je znana in slovi po svetu zaradi svojih lastnosti, kot so marljivost, krotkost, odpornost proti mrazu, rojivost itn., kar jo uvršča poleg sive kavkaške med izjemne v sklopu čebeljih ras. Prav zaradi svojih lastnosti se je hitro razširila po Evropi in zunaj njenih meja, brž ko je trgovina nekoliko svobodnejše zadihala. Dokler so bili čebelarji vključeni v hotenja posvetne in cerkvene gospode, posebno še v samovoljo njihovih oskrbnikov in upraviteljev, ki so skrbeli, da sta med in vosek prišla v roke gospodi in so cene sami poljubno določali, ni bilo ugodne klime niti za čebelarjenje niti za trgovanje s čebelami in čebeljimi pridelki.

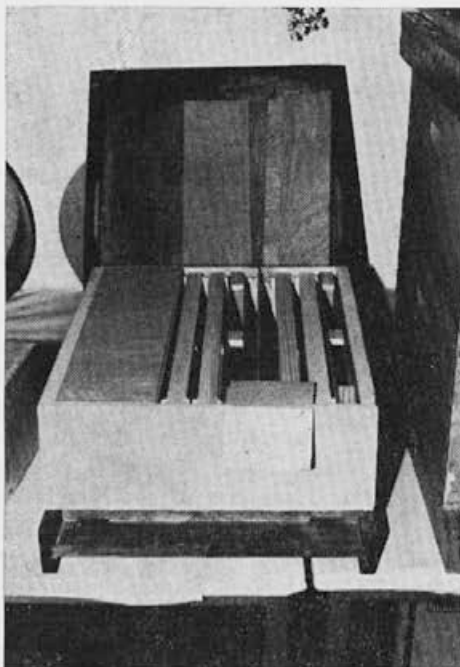
Šele z usihajočim srednjeveškim fevdalnim gospodarjenjem in prihajajočim obdobjem kapitalizma, ki je vedno glasneje terjalo svobodno trgovanje, so se odprle nove možnosti tudi za to kmetijsko panogo. Prazne državne blagajne fevdalnih vladarjev so terjale reformo dotedanjšega gospodarstva. V tedanjem obširnem avstrijskem cesarstvu, kamor je spadala tudi Slovenija, so razmere prisilile cesarico Marijo Terezijo, da je podpisala zakone za pospeševanje kmetijstva in med temi leta 1775 tudi čebelarški patent, ki je bil veljaven za nekatere dežele avstrijske monarhije, ni pa veljal za Kranjsko. Iz čebelarškega patenta izvirajoče pravice je Kranjska dobila šele pozneje. Od tedaj je smel vsakdo čebelariti s poljubnim številom družin. Pri tem pa je imel neprecenljive zasluge s svojimi predlogi naš rojak Anton Janša, ki je tedaj uspešno in umno čebelaril pri cesarskem dvoru na Dunaju.

Nekaj let pozneje je nemški baron Rothschild kupil na Dolenjskem večje

posestvo, na katerem je bil tudi dobro urejen čebelnjak s kranjčiči. Tu je spoznal našo marljivo in donosno čebelo. Dolenjska se mu je s svojim valovitim gričevnatim svetom, blagimi podnebnimi razmerami in različno medovito floro zdela kot raj za čebelarjenje. To je navdušilo njegovega sina Emila, da je uredil v Podsmreki pri Višnji gori čebelarški obrat in ga imenoval kar »Kranjski čebelnjak barona Rothschilda Višnja gora«. Travnata pobočja na pomlad, mana smrekovih in hojevih gozdov v poletju in belordeča polja ajde na jesen so dajali pašo, da je svoj čebelarški obrat kmalu močno povečal. Že v nekaj letih je imel tolikšno čebelarstvo, da je bil prisiljen poklicati čebelarškega mojstra iz Švice za upravljanje, v glavnem pa za trgovino s čebelami. Iz njegovega čebelarškega obrata je prvič romala kranjska siva

Vzreja matice včeraž...

In vzreja matic danes...

čebela v daljno Indijo. Tako je že v prvih letih čebelarjenja pred več kot sto leti razposlal nad 2000 čebeljih družin in matic na razne strani. Računa se, da je razposlal na tuja tržišča nad 100.000 čebeljih družin, pri tem pa niso vštete matice, ki jih je razposiljal.

Njegov primer je najbrž spodbudil graščaka Langerja iz Poganic pri Novem mestu, da je začel trgovati s kranjsko sivko in z maticami. Leta 1877 je poslal prve družine naših sivk v daljni Rochester v Sev. Ameriki. Po skoraj dveh mesecih vožnje so prišle tja popolnoma zdrave. V istem letu je poslal tudi prve sivke na Javo v Indoneziji, kar je bilo nekaj edinstvenega v tedanjih trgovskih poslih s čebelami.

Na drugem koncu Slovenije, v Mojstrani na Gorenjskem, je v istem času, tj. v drugi polovici prejšnjega stoletja, razvil Mihael Ambrožič čebelarstvo

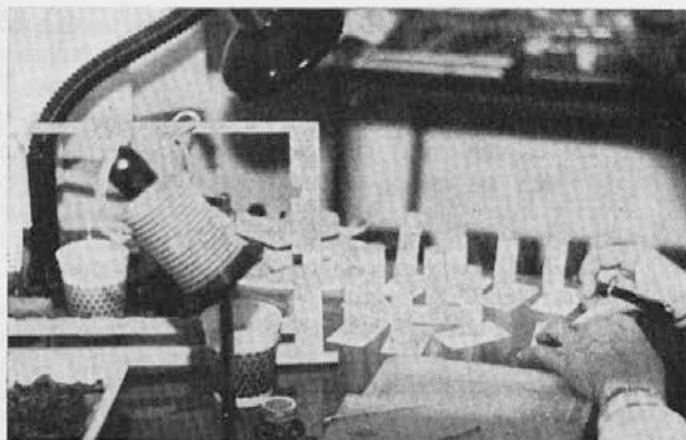
podjetje, ki je čebele izvažalo, in je v celoti izvozil nad 70.000 čebeljih družin. Kako je znal propagirati in uveljavljati vrednost naše sivke, najzgovorneje pove podatek, da je na 26 mednarodnih razstavah prejel 147 odlikovanj v obliki kolajn in diplom. Po njegovi smrti 1904. leta je postal naš največji in hkrati edini pomembnejši izvoznik čebel Jan Strgar iz Bohinja in med obema vojnoma redel in edini vzrejevalec matic za razpošiljanje v tujino.

Če odmislimo čisto trgovske namene in gnotne koristi, ki so jih pri tem zasledovali, jim moramo priznati, da so s svojim trudom in prizadevnostjo zelo veliko pripomogli k pravilnemu vrednotenju in širjenju naše sive čebele po vsem svetu.

In kakor se navadno dogaja, so solidno in uspešno trgovino skalili tudi tu brezvestni posamezni čebelarji, hlatajoč po hitrem in dobrem zaslužku. Jezo nad takšnim početjem je na začetku tega stoletja stresel znani razpošiljatelj naših čebel Anton Žnideršič, ko je v Slovenskem čebelarju zapisal: »Vsako leto se na področju čebelarstva trgovine pojavljajo nove firme... S prodajo čebel se ukvarjajo tudi taki, ki zelo malo razumejo o čebelah in jim je le za to, da bi zaslužili čimveč denarja, za kar jih žrtve slabe kupčije preklinjajo...« Zavoljo takšnih nepridipravov je Zveza urednikov čebelarstvih časopisov v Nemčiji črtala z liste prodajalcev matic nekaj čebelarjev iz Bohinjske Bistrice, Begunj in Jesenic ter javno opozorila čebelarje pred nakupom njihovih čebel. Odpor proti naši čebeli se je zavoljo takšnih razpošiljateljev vedno bolj širil, kar se je kmalu pokazalo tudi v Švici, kjer so na željo švicarskih čebelarjev prepovedali objavljati v njihovem čebelarstvem časopisu inserate, med drugim tudi za našo sivo čebelo, in to kljub temu, da je bila njihova rjava čebela križanec naše in

Masovna vzreja
matic zahteva
moderne
pripomočke

njihove črne čebele, ki pa je po svojih lastnostih daleč zaostajala za našo.

Po drugi svetovni vojni je naše čebelarstvo usihalo in s tem tudi tovrstna trgovska dejavnost. Res je v povojnih letih čebelarstvo v tujini močno napredovalo, predvsem v vzhodnih deželah, ni pa upadlo zanimanje za našo sivko. Iz bolj ali manj znanih vzrokov pa naša porabniška mrzlica ni pokazala ustreznega zanimanja za čebelarstvo, zato so spretni in trgovsko bolj naravnani sosodje izkoristili to našo lagodnost. Oskrbeli so si pri naših redkih vzrejevalcih čisto-krvne sivke in na podlagi teh vzrejali matice za izvoz pod imenom karnike. Koliko so jih izvozili, ni znano. Vemo le približno, kdo vse jih je uvažal. Šele v zadnjem času organizirata ZČDS in Medex vzrejo selekcioniranih matic v večjem obsegu. Popraševanje po njih pa doma, v evropskih in v deželah zunaj Evrope nenehno narašča.

Kakor poroča tuje strokovno čebelarstvo časopisje, se predvsem zadnja leta ostro postavlja vprašanje matic in paketnih čebel. Specializirane polje-

delске žužkocvetne kulture, večletne trave, detelje, sadovnjaki itn. zahtevajo vedno več žuželk za ustrezno oprasovanje. V borbi s škodljivci poljedelskih kultur usposablajo vedno več herbicidov, insekticidov in fungicidov; vse to pa mori koristne žuželke; zato stopa čebela kot oprasovalka poljedelskih kultur vedno bolj v ospredje. Po mednarodnih podatkih je zdaj že razmerje 5 : 95 v prid čebele. Na drugi strani pa je bolezen varrooza zdesetkala čebelje družine, predvsem v vzhodnih državah, in je zavoľjo tega nakup paketnih čebel in matic zanje toľiko bolj nujen. Za zatiranje varroe pa do zdaj nimamo zdravila, zato so biološki posegi še najuspešnejše sredstvo proti varroi. Pri tem pa igra pomembno vlogo trotovina v čebelji družini. Ena od lastnosti naše sivke pa je prav ta, da ima veliko trotovine v družini. Vse to pa kaže na odpiranje večje možnosti za trgovanje z našimi čebelami, predvsem za izvoz matic. Pri tem je potrebna družbena pomoč, ki pa je do zdaj naše čebelarstvo še sploh ni bilo deležno.

POMEMBNO MEDOVITO DREVO MEHURNIK

LUDVIK KOSI

Že kar nekaj let razmnožujem medovito drevo mehurnik. Mehurnik — *Koelreuteria paniculata* — je medovito drevo, ki so ga poimenovali po botaniku prof. Koelreuterju (1733—1806). Čebelarjem pisem je verjetno znan. Znanstvenik Koelreuter je prvi ugotovil pomen žuželk za medsebojno opravevanje in je izvedel več križanj, ki so razjasnila pomen žuželk pri opravevanju.

Drevo so pripeljali v Evropo iz Kitajske leta 1763 in ga posadili pri kraju Goome na grofiji Worchestershire v Angliji. Je srednjedelno drevo. Listi so lihopernati in sestavljeni iz okrog 15 jajčastih nazobčanih lističev. Izredno veliko pokonci stoječe socvetje je sestavljeno iz zlatorumenih do 1 cm velikih cvetov. Pogled iz daljave na cvetoče drevo je kakor pogled na velikanski čaroben zlatorumen cvet. Cveti in med meseca julija, avgusta in v začetku septembra. V drevesnici tu pa tam že dveletna drevesca nastavljajo cvetove. Plodovi so po tri napihnjene luske v obliki lepih lampijončkov. Po teh napihnjenih luskah je dobil še drugo ime: *mehurnik*. Naravni ali z bronzo okrašeni plodovi se imenitno podajo na novoletni jelki in še kje. Na dnu vsake luske sta po dve okrogli semeni črne barve in grahove velikosti. Sodi med prvorazredno lepotično drevje in ga ponekod razmnožujejo v cvetličarnah. Za jesensko in spomladansko saditev 1982/83 bodo na voljo enoletni in dveletni mehurniki.

Sadni material pošiljam kupcem po sprejemljivih cenah. Čebelarjem krožkarjem pošiljam sadilni material brezplačno! Pred dvema letoma sem poslal po tovarišu inž. Šivicu dvakrat po 88 sadik mehurnika čebelarjem pionirjem ljubljanskega krožka za

simbolizirana Titova spomenika. Kolkor mi je znano, je moja drevesnica za medovite rastline edina v Jugoslaviji. Mehurnik odlično uspeva v zavetnih sončnih legah, kjer lahko les dobro dozori.

Zdaj pa še nekaj o evodiji in češnji, ki ne sodita pod navedeni naslov. Evodio so na veliko sadili podjetni murskosoboški čebelarji na prostrani ravnici s celinskim podnebjem. Veliko denarja so žrtvovali za draga uvožena drevesca, a uspeha ni bilo, ker evodia pri nas ne prenese ostrega mraza. Na kratko povedano: evodia zadovoljivo raste in med tam, kjer uspeva žlahtna vinska trta in v krajih s sredozemskim podnebjem. Prav tako imam na voljo precejšnjo količino do 2 m visokih evodijevih drevesc za jesensko in pomladansko saditev 1982/83.

O češnji sem že precej napisal v Slovenskem čebelarju. Zdaj pa nekoliko o povpraševanju po tej vsestransko koristni rastlini.

Češnjo vzgajam v drevesnici medovitih rastlin že pol stoletja, a tako množičnega povpraševanja kot letos po tem lepem drevesu naših gozdov ni bilo še nikoli. Samo mariborskim čebelarjem in sadjarjem pošiljam letno 4000 do 6000 izbranih češnjevih semenjakov. Naj ponovno poudarim besede podnanoškega čebelarja: »Konec 19. in v začetku 20. stoletja je bilo v podnanskih krajih ne samo mnogo čebel, temveč tudi vse polno češenj. V zadnjih 50 letih je zaradi posekanih češenj čebelarstvo v teh krajih nazadovalo.

V preteklih letih so precej drevesc nabavili v moji drevesnici medovitih rastlin podjetni in razgledani mozirski, vučjevaški, ilirskobistriški, ptujski in cerkniški čebelarji. Za zgled si je potrebno postaviti cerkniške če-

belarje. Povezali so se z gozdnimi podjetji in njihovimi strokovnjaki. Že za leto 1984 so naročili 1000 sadik gozdne

češnje na račun GG Postojna.

Zato, tovariši čebelarji, po njihovi poti naprej!

NA ŠESTINI ZEMELJSKE OBLE SO RAJONIZIRALI ČEBELJE PASME

M. MENCEJ

oblasti beloruske SSR določili kranj-

Poročilo o rajonizaciji čebeljih pasem in rodov v Sovjetski zvezi so objavili v letošnji 5. št. Pčelovodstva. Vsekakor je to pomembno nasploh, za nas pa zanimivo, zlasti glede na to, kakšno mesto je dodeljeno naši čebeli v posameznih območjih ZSSR.

Z namenom, da bi ohranili čistost čebeljih pasem in rodov in okrepili njihove pozitivne lastnosti, je zvezno ministrstvo za kmetijstvo ZSSR v dogovoru s sveti ministrstev republik predpisalo vodstvom in specialistom, upravam in ustreznim oddelkom ministrstev za kmetijstvo posameznih republik, da na območjih, za katera so pristojni, strogo nadzorujejo uvoz čebel v družbena in zasebna čebelarstva. Nerajoniziranih čebel ni dopustno uvažati.

Čebelarji obrati, ki se ukvarjajo s trgovino s čebelami (paketne čebele) in maticami, se morajo *strogo ravnati* po predpisanem rajoniziranju. Enako velja za prevaževalce čebel na paše med posameznimi republikami in oblastmi.

Uvoz nerajoniziranih čebeljih pasem in rodov v znanstveno-raziskovalne namene je dovoljen samo s prejšnjim dovoljenjem ministrstev za kmetijstvo posameznih republik.

Vsekakor so pred rajonizacijo temeljito preučevali in upoštevali dolgoročne izkušnje. To je razvidno npr. iz raziskav v Beloruski SSR, kjer so v tamkajšnjih geofizičnih razmerah preučevali donosnost kranjske (imenujejo jo krainska) čebele že v letih 1971 do 1975 na tamkajšnjih stojiščih. Na pri-

poročilo znanstveno-tehničnega sveta ministrstva za kmetijstvo so potem priporočili znanstveno-raziskovalnemu inštitutu v Minsku (glavno mesto Beloruske SSR) selekcijo kranjske čebele. Da bi selekcionirali najboljše s križanjem različnih skupin teh čebel, so delali preizkuse 4 leta na 2000 paketnih čebelah z več kot 3000 maticami. Hoteli so dognati stopnjo donosnosti, jesenski razvoj, zaleganje matic, prezimovanje, moč družin spomladi, število zaleženih satov, količino porabljene hrane, navzočnost oziroma pomanjkljivost vlage, nesnage v panju in podobno.

Katere pasme oziroma rodove pa so odbrali za posamezne rajone?

Določili so območja srednjeruski, sivi kavkaški, karpatski, kranjski, stepni ukrajinski in v nekaj oblastih italijanski čebeli. Razumljivo je, da je največ rajonov določenih srednjeruski čebeli, ker je ruska federacija (RSFSR) največja in ima največ avtonomnih republik in oblasti v srednjem in sibirskem delu države. Nekateri rajoni so namenjeni izključno srednjeruski, v drugih pa poleg srednjeruski še sivi kavkaški in kranjski čebeli (v štirih rajonih). To so severnozahodna in severovzhodna območja centralne Rusije (kalininska, kujbiševska, kaluška in orenburška oblast).

Nasprotno temu pa so v Ukrajinski SSR določena območja poleg ukrajinski čebeli še sivi kavkaški, karpatski in le v nekaj območjih srednjeruski čebeli, nikjer pa kranjski. So pa za vse sko čebelo. Presenetljivo je, da so v

južnoazijskih republikah (uzbeška in kazahstanska) določili od štirih oblasti kar tri izključno in samo kranjski čebeli.

Tako je dobila naša čebela zavidljivo mesto v rajoniziranem programu čebeljih pasem oziroma rodov v Sov. zvezi. Če pa računamo, da je karpatska

čebela le veja kranjske, potem je določeno kranjski čebeli enakopravno mesto s srednjerusko, sivo kavkaško in ukrajinsko stepsko čebelo. Tako je tudi razumljiv uvoz matic kranjske pasme iz Avstrije in to je še en opomin za izvoz naših matic v Sovjetsko zvezo.

REKORDNA PAŠA NA AKACIJI

Letos je lahko zadovoljnih kakih 150 čebelarjev v občini Mladenovac, kot poroča glasilu Zveze čebelarskih organizacij Srbije. Razlog temu zadovoljstvu pa je akacijeva paša, ki je bila v tem letu rekordna. Razmere za pridelak akacijevga medu so bile zelo ugodne: suho vreme in hitrost vetra do 2 m/sek. Vse je to povzročilo, da so čebelarji tega območja dosegli rekorden uspeh.

Akacijeva paša je najpomembnejša za področje Mladenovca in če je ta uspešna, potem so čebelarji nagrajeni za svoj trud in požrtvovalnost; poleg

tega, da je leto prineslo čebelarjem največ medu. Razveseljivo je tudi to, da niso ugotovili nobene bolezni ali okužbe čebel. Vse to deluje spodbudno na večino čebelarjev, ki že načrtujejo povečanje števila panjev. In če so dosedanja leta slabe paše nekoliko omajala samozaupanje čebelarjev, jih bo letošnji uspeh gotovo opogumil. Uspešna čebelarska letina je izzvala pozitivne reakcije tudi v skupščini občine, kjer so prvič v tem letu razpravljali o položaju čebelarstva v komuni in o ukrepih za njegovo pospeševanje.

Pčelar, št. 8. str. 254

OBVESTILO O VIŠINI ČLANARINE ZA LETO 1983

Obveščamo vse čebelarske organizacije, da je članarina ZČDS za leto 1983 350 din in 2 din na ekonomski panj za tiskovni sklad. S članarino je plačan tudi Slovenski čebelar.

Prosimo vse organizacije, da čimprej poberejo članarino za leto 1983 in nam pravilno izpolnjene sezname, za katere boste obrazce prejeli po pošti še ta mesec, pošljete najkasneje do 1. 2. 1983.

Vsi člani in naročniki, ki v prihodnjem letu ne želijo prejemati revije Slovenski čebelar, se naj najkasneje do 1. decembra 1982 pisмено odjavijo. V nasprotnem primeru jim bomo še nadalje pošiljali našo revijo.

ZČDS

ZGODBE O MATICAH

J. JANZEKOVIČ

1. Imel sem čebelnjaček za dva žnidrščiča in dva sedemsatarja. Stal je na po metra visokih nogah, tako da je pod njim rasla trava. Bil je obrnjen proti vzhodu. Ena družina je imela mlado matico, ki je bila pravkar zrela za izvidniški polet. Okrog dveh popoldne sem bil pri čebelnjaku in imel sem srečo, da se je prikazala pri žrelu, se razgledovala, vzletela in začela delati kroge, da bi si zapomnila, kje je doma. Kar je potegnil veter in njegov sunek jo je potisnil izpod čebelnjaka na njegovo severno stran. Kakor da se ni nič zgodilo, je nadaljevala svoje kroženje na severni strani, nato pa odletela. Kaj bo, ko se bo vrnila? Ali bo znala domov? Nisem dolgo čakal. Priletela je na severno stran čebelnjaka, ga obletavala in obletavala in tam seveda ni našla žrela. Ves nestrpen sem jo opazoval. Kaj naj naredim? Ali naj jo skušam ujeti v zraku? To bi se mi verjetno ne posrečilo, mlado matico bi le splašil in bi se še bolj zmedla. Minevale so minute. Bil sem kakor na trnju. Zdelo se mi je, da postaja matica utrujena. Nenadoma pa, kakor da bi se ji nekaj posvetilo v drobni glavici. Plašno, vsaj tako se mi je zdelo, se je spustila pod čebelnjak, šinila na njegovo vzhodno stran, še malo zakrožila in se srečno vrnila k svoji družini. Po nekaj dneh se je oplodila in postala rodovitna mati.

2. Na hojevi paši sem imel šest družin v zločljivem čebelnjaku: tri pri tleh, tri na njih. K onim pri tleh sem prislonil desko, da so mogle čebelice, ki so padle v travo, zlesti k panjem. Prihajal sem jih gledat po enkrat na teden. Ko sem prišel na tak obisk, so

mi domači povedali, da je spodnja srednja družina rojila. Ker imajo vse matice prirezana krila, sem nekoliko pogledal pred panji in našel v travi kepico čebel pri matici, ki je bila že mrtva. Odprl sem družino, uničil maticnike, razen najlepšega, in se vrnil čez teden dni. Maticnik sem našel pravilno odprt, tudi na mlado matico sem naletel. Vse je kazalo, da še ni oplojena. Čez teden dni sem bil spet tam, da bi pregledal družino. Morda imajo že zalego? Izvlekel sem srednji sat in res našel lepo strnjeno zaležene celice, hkrati pa krasno matico, ki se je mirno premikala po satu. Oho! Kaj pa to? Matica je imela prirezana krila! Moral bi bil najti mlado, pred kratkim oplojeno matico, pa najdem tako s prirezanimi krili! Na tolikšno čebelarstvo uganko še nisem naletel v vsem svojem dolgem čebelarskem življenju. Kaj pravite izkušeni čebelarski tovariši, kako si je mogoče razložiti kaj takega? No, naposled sem le razvozlal zagonetko. Pri pregledovanju drugih družin sem ugotovil, da je tudi zgornja desna rojila. Njena matica s prirezanimi krili je padla v travo, zlezla po deski v spodnji srednji panj, ki je imel neoplojeno matico, in čebele so jo sprejele, svojo mlado matico pa umorile. Našel sem jo v travi. Kakšne zvijače moramo uporabljati čebelarji, da družina sprejme matico, ki jo dodajamo! Tale je pa kratkoma lo »vdrla« v tujo družino in bila sprejeta!

3. V čebelnjaku, ki meri štirikrat štiri metre in ima dve veliki okni, sem pregledoval družino, ki je imela pravkar izvaljeno matico. Naletel sem nanjo in jo z njenim satom dal na

stojalo, da bi je kje pri nadaljnem pregledovanju ne poškodoval. Ko sem bil gotov, sem hotel vrniti sat na njegovo mesto. Iskal sem matico po satu, pa je nisem mogel zagledati. Mladc matice so majhne in plahe in se rade skrijejo v čebeljo gručo ali v kako luknjo v satu. Nekje že mora biti, sem si rekel, dal sat na njegovo mesto, vstavil okence in slamico — družine imam vse leto enako zapažene: pozimi proti mrazu, poleti proti vročini — ter zaprl panj in začel pregledovati druge. Kar opazim, da leta po čebelnjaku matica. Torej zato je nisem mogel zagledati na satu! Matica je zletela z njega. Napodil sem jo na šipo in jo ujel v pest desne roke. Z levico sem odprl panj in odstranil slamnico, okenca pa nikakor nisem mogel izvleči. No, bom pa matico pri žrelu spustil v panj. Zaprto v desni pesti sem jo nesel iz čebelnjaka, odprl roko tik ob žrelu, prepričan, da bo matica takoj smuknila v panj. Pa ni, marveč je zletela v zrak. Bilo je okrog petih popoldne, nebo je bilo oblačno, toplomer je kazal blizu šestnajst stopinj. Ob takem vremenu matica še leta, vendar ne posebno živahno. Matica, ki še ni bila na izvidniškem poletu, seveda ne pozna svojega panja. Če zleti s sata, ali, kakor moja, z roke, se vrne tja, odkoder je vzletela. Čakal sem in čakal, da bi se mi morda približala, zdelo se mi je, da me od daleč obletava, vendar nisem dočakal, da bi mi sedla kam na obleko. Slabe volje sem se vrnil v čebelnjak, si zapisal, da je ta in ta družina zgubila matico in začel pregledovati druge. Kar opazim, da matica spet leta po čebelnjaku. Hitro zaprem vrata, ki sem jih bil pustil odprta, napodim matico na okno in jo, kakor prej, ujamem v desno pest. O, zdaj je pa levica zmogla vse: odpreti panj, odstraniti slamnico in izvleči okence. Odprl

sem pest tik ob satih in matica je šinila med čebele. Nisem si pa znal razložiti, zakaj je matica, ki ni izletela iz čebelnjaka, saj sem jo v zaprti pesti prenesel skozi vrata in mi je ušla zunaj, pred čebelnjakom, priletela v čebelnjak. Povprašal sem o tem naravoslovca-entomologa, ki je dejal, da verjetno zato, ker ni vedela ne kod ne kam, pa jo je nazadnje pritegnil vonj čebelnjaka, po katerem se je prej nekaj časa spreletavala.

4. Zadnja zgodbica o maticah je pa brez matice. Znanci iz bližine Črnuč so mi sporočili nekega večera, da imajo na vrhu češnje roj in če hočem, si ga lahko ogrebem. Kateri čebelar ne bi tega z veseljem storil! Da bi roj kam ne ušel, sem se zgodaj zjutraj s primernim zabojem odpravil proti Črnučam, splezal na drevo in stresel precej veliko kepo v zaboj. Majhna kepica čebel je padla mimo, pa se za to nisem zmenil. Zaboj z rojem sem odnesel k čebelnjaku na Hradeckega cesti. Malo sem počakal, da bi se čebele v zaboju pomirile in bi jih stresel v pripravljeni panj. Ko pa sem zaboj odprl, so se čebele usule iz njega in izrojile. No, vas bom pač ponovno ogrebel s kakega drevesa. Toda vesela rojeva pesem je začela zamirati, čebelji oblak se je bolj in bolj redčil. Ne bodo se usedle, središča, matice ni. Očitno je bila prav v tisti kepici, ki mi je padla mimo zaboja. Kaj neki bodo zdaj naredile? Domov ne znajo. Iz Črnuč do Hradeckega ceste je predaleč. Kaj bi v takem primeru naredili mi, ljudje? Ne vem. Veste, kaj so naredile? Kdo bi si mislil! Začele so se vračati k meni v prazen zaboj, ki so iz njega pravkar izrojile. Da bi jih privezal na novi dom, sem hitro izvlekel iz ene izmed družin sat z nepokrito zalego, sprašile so se v pripravljeni panj in vse se je srečno končalo

SPET SE BOMO SREČALI IN TEKMOVALI

JOZE BREGAR

Novo šolsko leto je že v teku in tudi mladi čebelarji so že povsod začeli delati. Približno z začetkom šolskega leta se začne tudi čebelarstvo leto. Skupno torej sestavljamo načrte za našo prihodnjo aktivnost.

Komisija za čebelarstvo pri Zvezi čebelarstev Slovenije se je tudi že sešla in oblikovala svoj program dela za naslednje obdobje.

Na posvetovanju mentorjev ob zadnjem srečanju in tekmovanju mladih čebelarjev so izrekli misel o morebitni reorganizaciji srečanj in tekmovanj z morebitnimi občinskimi ali regijskimi tekmovanji, ki bi bila selekcijska tekmovanja za republiško. Preučitev tega predloga je predlagal komisiji za mlade čebelarje tudi izvršni odbor Zveze čebelarstev Slovenije. Na svoji zadnji seji so člani o tem podrobno razpravljali. Ugotovili so, da razlogi za drugačno organizacijo srečanja in tekmovanja vsekakor so, so pa tudi razlogi, ki govorijo v prid dosedanjim oblikam. Strinjali so se, da bi se oblika tekmovanja nekoliko dopolnila.

Če bi želeli organizirati regijska srečanja in tekmovanja, bi bilo to na prvem mestu zvezano s precej večjimi stroški, kot je eno samo republiško. Problem je tudi v tem, da delujejo krožki mladih čebelarjev po naši domovini zelo neenakomerno. Na nekaterih področjih jih je zelo veliko, na drugih pa jih skoraj ni. Tako bi se krožkarji na področjih z razvito dejavnostjo znašli v precej hujši konkurenci za plasiranje na naslednje tekmovanje. Najbrž se bomo vsi strinjali, da morajo imeti za to vsi enake pogoje. Regijska srečanja in tekmovanja bi pomenila za vse nas toliko

razširjeno dejavnost, da je resno vprašanje, če imamo na vseh področjih dovolj usposobljenih in za to delo pripravljenih čebelarjev in prosvetnih delavcev.

Če bi se na kakšnem območju vendarle odločili za organizacijo regijskega srečanja in tekmovanja, bo komisija take pobude zelo vesela in bo v okviru svojih možnosti dala tudi vso možno pomoč, ki pa prav gotovo ne more biti finančna. Takšna srečanja in tekmovanja so že bila in v glavnem tudi uspešna.

Komisija je torej sklenila, da bomo tudi letos organizirali srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev za vso republiko. V smislu pobud, ki jih je zapisal njen dolgoletni predsednik tovariš Martin Mencej v enem od prejšnjih Slovenskih čebelarjev, pa bi tekmovanje dopolnili s praktičnim delom. Organizacijsko in tehnično bo najbrž najlažje izvedljivo tekmovanje v zbijanju satnikov in žičenju, preučili pa bomo tudi možnost tekmovanja v neposrednem poseganju v panj.

Mlade čebelarje in njihove mentorje obveščamo, da jih bomo z vsem seznanjali predvsem v našem glasilu v tej rubriki, zato je nujno, da redno spremljajo Slovenskega čebelarja. Hkrati prosimo, naj krožkarji o svojem delu, svojih doživljajih in o svojih željah dopisujejo v svojo rubriko, da bo vedno polna in zanimiva.

Komisija je na svoji seji razpravljala tudi o kraju naslednjega srečanja in tekmovanja. Odločila se je, da si bo še naprej prizadevala, da bi bila prireditev na področju, kjer so krožki šolarjev-čebelarjev manj razviti, da bi jih tako spodbudila in bi se naše

delo poživilo in širilo. Za pomoč in sodelovanje ob tej naši akciji bomo zaprosili tovariše čebelarje iz Ptuja in okolice. Vemo, da delujejo tam dobri in stroki zvesti čebelarji in da je področje tudi čebelarstvo zanimivo.

Želimo, da bi nas bilo na naslednjem srečanju in tekmovanju vsaj toliko kot na prejšnjih in smo prepričani, da bodo mladi čebelarji na tem tekmovanju pokazali še več znanja in zagnanosti.

»PČELARSKI KOMBINAT BEOGRAD«

Jovana Rajiča 5, 11000 BEOGRAD

Tel. (011) 402 287, 403765 in 696919

telex 12545 Yu Pekom

VAM NUDI BIOSTIMULATIVNO SREDSTVO ZA ČEBELE

FORSSAPIN

Forssapin vsebuje celo vrsto koristnih sestavin, mikro in makro elemente ter vitamine, ki omogočajo, da matica zaleže več zalege.

Poizkusi, ki so bili izvedeni v ZDA so pokazali, da se je zalega povečala tudi do 84,5 %.

Forssapin veča moč družin in omogoči boljše prezimovanje.

Samo z močnimi družinami v letošnjem letu boste dobili več medu v naslednji čebelarški sezoni.

Po naročilu pošljemo FORSSAPIN tudi po pošti.

OBVESTILO

V letu 1981 je v Uradnem listu SR Slovenije izšel pravilnik o izkoriščanju čebeljih paš v Sloveniji. Ker pravilnik določa, da bodo morala čebelarstva izdelati pašni red na osnovi pašnih katastrov, se je IO ZČDS odločil, da ustanovi delovno skupino, ki bo pripravila osnutek pašnega katastra, ki bo vzorec za izdelavo pašnih katastrov za vso Slovenijo.

Prosimo predvsem čebelarje gozdarje, geometre, agronome in ostale, ki mislijo, da lahko bistveno pripomorejo pri izdelavi kvalitetnega osnutka katastra, da sodelujejo in to sporočijo na ZČDS, Cankarjeva 3, Ljubljana, ali na telefon (061) 210 992.

Izvršni odbor ZČDS

30. OBLETNICA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA POSTOJNA IN RAZVITJE PRAPORA

11. septembra t. l. smo se zbrali čebelarji čebelarskega društva Postojna v lepi in gostoljubni vasi Orehek, da bi skupno z gosti proslavili 30. obletnico ustanovitve čebelarskega društva.

Udeležba je bila množična in so se je udeležili tudi zastopniki ZČD za Slovenijo s predsednikom in podpredsednikom, zastopniki čebelarskega društva Ajdovščina, Cerknica in Koper.

Po pozdravnem nagovoru tovariša predsednika društva je razvil nekaj misli in podatkov o čebelarskem društvu Postojna tov. prof. Radovan Bratina s kratkim nagovorom:

»Spoštovane tovarišice in tovariši čebelarji, spoštovani gostje in navzoči prijatelji čebelarstva! Dovolite mi, da v imenu čebelarskega društva Postojna povem nekaj misli in podatkov ob pomembnem praznovanju 30-letnice našega društva.

Prvi začetki čebelarstva na našem območju segajo daleč v zgodovino. Naši pradedje so gojili čebele na zelo primitiven način, v glavnem v kranjičih, in so pridobivali med, ki jim je služil kot sladilo in zdravilo, ter vosek za izdelovanje sveč.

Dokajšen razmah je dobilo čebelarstvo pri nas v prvih desetletjih našega stoletja z uvedbo panja na premično satje in predvsem z razmahom AŽ panja našega ilirskobistriškega rojaka Antona Žnideršiča. V tem obdobju srečujemo pri nas že dokaj razgledane čebelarje, z večjim številom modernih panjev, kot npr. Sajeveca v Stari vasi, Vinklerja v Postojni, Volka v Suhorju in druge.

Krivične državne meje rapallske mirovne pogodbe iz leta 1920 so odrezale

naše kraje od matične domovine in jih dodelile Italiji, ki je z nastopom fašizma začela izvajati nad našim prebivalstvom najhujši teror: ukinila nam je šole, vse gospodarske, kulturnoprosvetne organizacije, prepovedala je rabo materinega jezika, hotela je kratkoma zbrisati slovensko zavest naših ljudi. Ti pa niso klonili. Kljub strašnemu pritisku z zapori, konfinacijami, posebnimi sodišči in streljanju naših domoljubov so ostali zvesti svojemu narodu in svoji slovenski zemlji, kar se je pokazalo predvsem leta 1941, ko so množično stopali v vrste NOB in se borili do osvoboditve pod vodstvom maršala Tita in KPJ. Iz tega obdobja nimamo natančnih podatkov, toda naprednejši čebelarji so bili člani čebelarske zadruga v Gorici, vse dokler je ni leta 1924 fašistični režim ukinil. Bili so tudi naročniki Slovenskega čebelarja, glasila za slovenske čebelarje, ki je izhajalo v Ljubljani. V obdobju med obema vojnama je čebelarstvo pri nas stagniralo.

Novi razmah je dobilo šele po osvoboditvi in priključitvi naših krajev matični domovini Jugoslaviji.

Takoj po osvoboditvi smo se začeli čebelarji organizirati v društva, da bi tako lažje uresničevali naše težnje po napredku, razmahu, modernizaciji in sanaciji čebelarstva ter njegovi večji produktivnosti in da bi tako koristili našemu delovnemu človeku, naši skupnosti in našemu kmetijstvu.

Pri nas je nastalo tako društvo že leta 1947, registrirano pa je bilo šele leta 1952 in tako praznujemo danes 30-letnico ustanovitve našega društva.

Tedanje društvo je obsegalo čebelarje iz postojnske občine, Rakeka,

Cerknice in Starega trga, to je čebelarje bivšega okraja Postojna. Društvo je štelo takrat 188 članov s ca. 1852 AŽ panji in 63 kranjiči.

Kljub težkim razmeram, nerazumevanju za čebelarstvo in njegov pomen ter koristi je število organiziranih članov nenehno raslo.

S tečaji, predavanji, organiziranimi razgovori in s pomočjo Slovenskega čebelarja, na katerega so bili naročeni vsi člani, je naglo rasla razgledanost in strokovnost naših članov. S pomočjo izvedencev za čebelje bolezni, ki so se usposobili v tem času, smo odkrivali žarišča raznih bolezni in jih sproti zatirali. Spoznali smo pomen selekcijskih pasem čebel z najboljšimi lastnostmi in že leta 1950 ustanovili plemenilno postajo v Škocjanu pri Rakeku, za kar gre največ zaslug čebelarjem z Rakeka.

Mnogi čebelarji so se vključili v kooperacijo s trgovinskim podjetjem Medex in so poleg medu in voska začeli pridobivati cvetni prah, propolis in matični mleček.

Razmahnilo se je tudi razvažanje čebel na razna pasišča po Sloveniji in v sosednjo republiko Hrvaško, ker so čebelarji spoznali, da čebelarjenje na stalnem mestu ni rentabilno.

Odnosi med čebelarji in oblastnimi forumi so se močno izboljšali — medsebojno sodelovanje in posvetovanje se je zelo utrdilo.

Danes vsak pameten človek ve, kako koristno je čebelarstvo. Našim delovnim ljudem ne daje le med, ki ni samo zelo kalorična hrana, ampak tudi priznано zdravilo; daje vosek, ki ga nujno potrebuje vsa industrija, od kozmetične do vojne; daje cvetni prah, propolis, matični mleček in strup, snovi, ki jih uporablja moderna medicina kot nepogrešljive sestavine za razne zdravilne preparate. Na čebelarstvo pa moramo gledati še iz drugega zornega kota. Upoštevati moramo vlogo čebel v sadjarstvu, vinogradništvu, v kme-

tijstvu nasploh. Brez opravitve bi ne imeli kakovostnega sadja, jagodičevja, semena raznih rastlin itd. Koristi, ki jih ima kmetijstvo od čebel, so nepri- merno večje od direktnih dohodkov čebelarstva.

Zato je nujno potrebno, da pospešujemo in podpiramo čebelarstvo in da vzgajamo nove mlade kadre čebelarjev, ki bodo nadomestili nas starejše. Pri tem veliko pomagajo čebelarski krožki na naših šolah, ki bi jih morali bolj podpirati.

Danes je v našem društvu, ki obsega samo območje občine Postojna, organiziranih 112 čebelarjev s 1982 AŽ panji. Tu in tam pa jih je še nekaj neorganiziranih, tako npr. na Pivškem 10 čebelarjev s približno 150 panji in na Postojnskem 8 čebelarjev z okoli 80 panji.

Prav bi bilo, da bi se tudi ti pridružili našim vrstam in s skupnimi močmi uresničevali naše cilje.

Ob 30-letnici našega organiziranega dela bomo razvili prapor čebelarskega društva Postojna.

V imenu čebelarskega društva Postojna se najtopleje zahvaljujem vsem posameznikom, gospodarskim in družbenopolitičnim organizacijam, ki ste kakorkoli pripomogli k nabavi prapora.

Naj bo ta prapor simbol društva, simbol zavesti, pripadnosti in zvestobe organizaciji.«

Po nagovoru je sledilo razvitje prapora in odlikovanje z redom II in III. stopnje reda A. Janše najzaslužnejšim čebelarjem v društvu.

K besedi so se oglasili še predsednik ZČDS in zastopniki društev. Nato je bila zakuska ob veselem razpoloženju navzočih in živahni izmenjavi izkušenj in problemov v čebelarstvu.

Razšli smo se zadovoljni v upanju, da se bomo še večkrat dobili na takih srečanjih.

ČD Postojna

JAKOB HORJAK

Dne 19. 4. 1982 je v Trobendolu zatisnil svoje trudne oči vnet čebeter Jakob Horjak. Bil je skromen, tih in redkobeseden, pozoren zakonski mož in skrben oče svojim otrokom.

Rodil se je 26. 6. 1901 v Goranjem Volušu. Čebelariti je začel že s štiri-

rinajstimi leti, prav tako kakor tudi njegova dva že pokojna brata Franček in Janez. Vsi trije so bili zvesti naročniki Slovenskega čebelarja. Razen s čebelarstvom se je ukvarjal tudi z zdravljenjem živine in tako pomagal marsikateremu sosеду. Vse življene si je služil kruh s trdim delom, saj je živel v hribovitem svetu, kjer terja obdelovanje zemlje veveliko truda in marsikatero odpoved.

Tudi v najhujši zimi je dostikrat pešal več kot petnajst kilometrov, da se je udeležil sestanka čebelarjev v Laškem. Ljubezen do čebel je vcepil tudi svoji ženi in vnuku Ivanu, ki je po dedovi smrti prevzel njegovo čebelarstvo. Koliko spoštovanja in ugleda je užival, je dokazal njegov pogreb, ko so se zgrnili ob njegovi krsti številni čebelarji, sosedje in znanci.

Zahvaljujemo se mu za vse, kar je storil za napredek čebelarstva v našem kraju in za organizacijo. Ohranili ga bomo v najlepšem spominu.

ČD LASKO
L. Oberžan

TONE JERNEJČIČ

Dne 23. aprila nas je vse presenetila vest, da je nenadoma umrl Tone Jernejčič iz Slivic pri Rakeku. Že mlad je moral prijeti za trdo delo. Do zloma stare Jugoslavije je delal kot gozdni delavec in okusil bridki kruh težaka.

Leta 1941 je pričel organizirano delati za OF, nato pa so ga izdali in aretirali. Z dvema bratoma je bil obsojen na večletno zaporno kazen. Po

kapitulaciji Italije se je v začetku leta 1944 vrnil domov in pričel ponovno delati za OF, nakar je vstopil med borce za osvoboditev.

Po osvoboditvi je opravljal odgovorna dela v organih javne varnosti in raznih političnih organizacijah. Napori so načeli njegovo zdravje, zato se je moral predčasno upokojiti.

Vendar ni miroval. Poln želja po napredku in delu se je ponovno zaposlil in pomagal pri obnovi domovine. Vodil je kmetijsko zadrugo na Uncu, nato Poslovno zvezo na Rakeku, nazadnje pa poslovno enoto LB na Rakeku. Upokojil se je 1980. leta. Ni opravljal samo službenih dolžnosti, tudi v drugih organih upravljana je pokojni Tone neutrudno deloval. Vodil je borčevsko organizacijo na Uncu, delal v občinskem odboru, pri gasilcih in v krajevni skupnosti. Tudi v lovski družini Rakek je bil vedno na čelu kot odbornik in soudeleženec pri raznih prostovoljnih akcijah. Njegova posebna vrlina je bila, da je bil zelo delaven in pošten. Vsakemu je rad pomagal, če je le bilo v njegovi moči, zato ga bomo kot takega tudi ohranili v trajnem spominu.

Ljubil je naravo, zato ni čudno, da se je leta 1955. oprijel tudi čebelarstva. Član organizacije je bil od l. 1960. Dolga leta je bil član upravnega in nadzornega odbora ter je s svojimi utemeljenimi predlogi dosti pripomogel pri raznih odločitvah v korist čebelarke organizacije. Čebelaril je s približno 20 AŽ panji. Pred nekaj leti pa sta s sinom Borutom zgradila nov čebelnjak za 48 panjev. Namepravala sta si izdelati še nove panje in napolniti čebelnjak, toda prezgodnja smrt sina Boruta ga je tako močno prizadela, da je opustil ta načrt in je čebelaril samo s 35 AŽ panji. Zaradi sladkorne bolezni, ki ga je mučila dolga leta, in zaradi izgube sina sta mu prešla volja in veselje do dela in čebelarjenja.

Že pred leti je opravil tudi sam tečaj za čebelarskega preglednika. Za vse zasluge, ki jih je imel v osnovni čebelarski organizaciji, je dobil leta 1978 priznanje red A. Jane III stopnje.

Upamo, da z odhodom našega Toneta čebelarstvo pri hiši ne bo propadlo. Se naprej bo vodila in skrbela za čebelice njegova žena Ivanka s pomočjo zeta Jožeta, dokler ne bodo za to delo dorasli vnuki, na katere je pokojni dosti gradil in računal. Najstarejši med njimi že obis-

kuje čebelarški krožek in upamo, da bo kmalu lahko pomagal pri oskrbi zmanjšane čebelarstva očeta Toneta.

Dragi Tone! Čebelarji se Te bomo vedno radi spominjali, zato Ti še enkrat kličemo, naj Ti bo lahka domača zemlja, v kateri počivaš v neposredni bližini svojega sina Boruta!

Vsem žalujočim pa še enkrat naše iskreno sožalje!

Za Čebelarско društvo Rakek
Albreht Franc

FRANC VADNAL

Marca letos je v 96. letu starosti prenehalo biti plemenito srce našega prijatelja in vzornika Franca Vadnala.

Rodil se je 11. septembra 1885 v Borovnici pri Ljubljani. V Ljubljani se je izšolal za učitelja in nato služboval v našem kraju. Bil je aktiven na vseh področjih, poleg tega pa je bil tudi vnet čebelar. Kot tak je bil tudi ustanovitelj našega čebelarškega društva. Dolgo je bil predsednik društva, vodil je sestanke, pisal članke, imel predavanja, kot učitelj pa je tudi šolsko mladino uvajal v čebelarško vedo.

Kakor drugim, tudi njemu vojna ni prizanesla. Kot naprednega učitelja so ga nameravali odgnati v kazensko taborišče na Poljskem; zato se je umaknil v Zagreb. Medtem je pa svoje čebele, ki jih je tako zelo ljubil, moral pustiti same v deželi, kjer je hrumul in uničeval okupator.

Po vojni se je spet vrnil v naš kraj, vendar čebelarstva v prejšnjem obsegu ni mogel več obnoviti. Nekaj časa je čebelaril z manjšim številom panjev, nato mu je pa starost tudi to preprečila.

Tovariš Vadnal je bil med uglednimi predstavniki predvojne inteligence; bil je aktiven in zaveden Slovenec. Deloval je tudi na glasbenem področju, saj je bil član pevskega zbora, ustanovil je tamburaški orkester, bil je član igralske družine. Zbiral je tudi narodne pesmi in jih okrog 300 tudi uglasbil.

Svojo sposobnost in delavnost je uresničeval na različnih področjih družbenega dela. Leta 1901 je v našem kraju ustanovil knjižnico in bralsko društvo in oboje vodil več kot pol stoletja. Zbiral je tudi mladino, jo vključeval v telovadna društva in jo vzgajal v narodni zavesti. Deloval je tudi v organizaciji Rdečega križa. Leta 1970 je prejel tudi najvišje priznanje zveznega odbora RK — zlati znak.

Kot aktiven in marljiv čebelar je pa dobil priznanje Antona Janše I. stopnje.

Želimo mu miren zasluženi počitek — ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Čebelarско društvo
Dobova — Kapele

RUDOLF PUSTNIK

V vrste čebelarjev je spet posegla usoda, ki je 15. 2. 1982 iztrgala čebelarja Rudija Pustnika iz družine Mežica.

Rudi Pustnik je bil znan daleč naokoli, ne samo kot napreden kmet, temveč tudi kot človek, ki zna narediti vse.

Rodil se je 4. aprila 1911 v Mežici kot kmečki sin. Ze kot otrok se je bavil s čebelami. Pomagal je očetu, ki je čebelaril s 600 panji — večinoma kranjiči. Zelo zgodaj se spoznal, da je potrebno čebele prevažati s paše na pašo in iskal je najprimernejši panj za prevoz. Preizkušal je razne panje, jih izpopolnjeval in nazadnje čebelaril v AŽ panjih, ki jih je izdeloval sam in zalagal z njimi čebelarje v naši dolini. Na veliko pa jih je pošiljal tudi v Dalmacijo. V svoji vzorni delavnici je izdeloval praktično vso čebelarško opremo. Poleg tega, da je kmetoval na vzorno urejeni kmetiji, je bil zaposlen tudi v rudniku Mežica kot orodjar. Da je vse to zmozel, si je nabavil stroje ali pa jih izdelal sam. Obdarjen z naravno inteligenco in velikim smislom za inovacije, je neumorno, s pridnostjo čebele kmetoval in čebelaril. S širokim nasmehom in hudomušnimi očmi je učil mlade čebelarje: »Življenja se moraš učiti pri čebelah!« Bil je dolgoletni odbornik pred vojno in po njej in je veliko prispeval za razvoj čebelarstva v našem kraju.

Da so njegovo delo in strokovno znanje visoko cenili, nam dokazujejo odlikovanja in priznanja, ki jih je prejel za delo pri rudniku Mežica kakor tudi na kmetijskem področju. Za svoje čebelarško delo pa je prejel red Antona Janše III. in II. stopnje in več priznanj od društva za Mežiško dolino in družine Mežica.

Rudija ni več med nami, spomin nanj pa bo ostal še dolgo med čebelarji, prav posebno še med njegovimi prijatelji.

Za njegovo prizadevanje in opravljeno delo na področju čebelarstva mu izrekamo prisrčno zahvalo, ženi in njegovi družini pa naše iskreno sožalje.

Čebelarstvo društvo Mežica

JOŽE BERTONCELJ

V juniju mesecu — sredi največjega razvoja čebeljih družin — smo se čebelarji ČD Radovljica poslovili od prizadevnega in aktivnega člana Jožeta Bertoncclja.

Jože je čebelaril več kot 30 let in je bil od leta 1971 do svoje smrti aktiven član nadzornega odbora ČD Radovljica, za kar mu je bilo podeljeno priznanje — red Antona Janše II. stopnje.

Z njegovo smrtjo smo izgubili vestnega čebelarja in dobrega delavca v čebelarstvu družini Radovljica, kjer je aktivno sodeloval in s svojim delom pripomogel k boljšemu delovanju čebelarstva organizacije.

Jože Bertoncclj je ob ustanavljanju čebelarstva muzeja Radovljica aktivno sodeloval pri zbiranju čebelarstva pripomočkov muzejske vrednosti, katere so

pri čebelarstvu uporabljali naši predniki in je poleg drugih tudi njegova zaslug, da so se ohranili zanamcem kot prikaz načina in razvoja čebelarstva na Gorenjskem.

Dragi Jože!

Naj bo tvoj poslednji dom vedno obdan s cvetjem, ki ga bodo obletavale tvoje čebelice in nabirale sokove za porajanje novega življenja in naj ti bo lahka gorenjska zemlja!

Čebelarstvo družina Radovljica

FRANC ABRAM

Po dolgotrajni in kruti bolezni nas je za vedno zapustil naš dolgoletni član Franc Abram. Čebelaril je od rane mladosti z 20 AŽ panji. Bil je vztrajen in zvest član ČD Ilirska Bistrica. Med čebelarji je gojil pravo čebelarstvo tovarištvo. Pogrešali smo ga tudi na letnem občnem zboru društva, saj se ga zaradi bolezni ni mogel udeležiti. Nismo pričakovali, da je tako hudo, zato nas je novica o njegovi smrti toliko bolj prizadela. K zadnjemu počitku ga je pospremilo mnogo čebelarjev in drugih. Upamo, da bo njegovo delo pri čebelarstvu nadaljeval njegov sin. Dragi Tone, počivaj v miru!

Svojcem izrekamo iskreno sožalje.

ČD Il. Bistrica

OGLASI

Kupim Sodobno čebelarstvo I. del. Hočevar Peter, Rašiška 5, Ljubljana.

Kupim vago za pod panj. Holzbauer Dušan, Bognarjeva pot 16, Ljubljana.

Prodajam 10 starih naseljenih AŽ panjev na devet satov. Vse matice so letošnje in vzrejene iz najboljših medarjev. Franc Gradišar, Prešernova 25, 61310 Ribnica.

Prodajam deset novih AŽ panjev na 10 satov, domače ročne izdelave. Informacije na tel. 068 84 938 od 18. do 19. ure.

Prodajam tovorni avto TAM 620 BL preurejen za prevoz 48 AŽ panjev. Dajatev plačane do oktobra 1983. Informacije na tel. 066 23 223, Ivan Božič, Sermin 2, Koper.

TOM'S INDUSTRIES

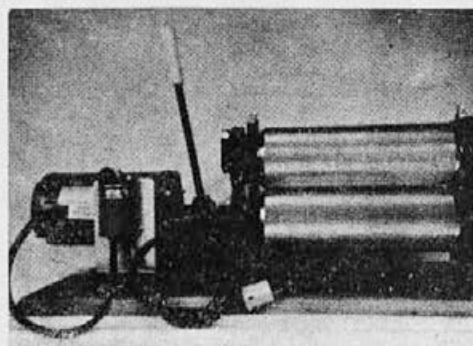
TOVARNA STROJEV IN NAPRAV
A-9061 CELOVEC — Wölfnitz
Felsenschmiedgasse 19

Želimo vas seznaniti, da smo v Celovcu (Avstrija) ustanovili novo podjetje, ki bo oskrbovalo evropsko tržišče z znanimi valjčnimi stroji za izdelavo satnic in bo zastopalo znano ameriško podjetje za izdelavo čebelarske opreme

TOM'S INDUSTRIES

El Cajon, California, ZDA

Naše avstrijsko podjetje bo opravljalo tudi popravila in bo leta 1983 začelo z lastno proizvodnjo valjčnih strojev za izdelavo satnic. Na zalogi imamo osnovne izvedbe TOM'S strojev za izdelavo satnic:

Dolžina valja 330 mm

Premer valjev 115 mm

Valji so ponikljani

Izdelujemo lahko naslednje velikosti satnic:
LR, AŽ, DADANT BLATT
mere 500 × 220 mm

Pogon: motor 220 V ali
110 V + pretvornik napetosti

Teža: 55 kg

Cena: osnovni model — širina valjev 330 mm — 41.500 Sch

Cena velja za Celovec, brez carine in prometnega davka ter brez prevoznih stroškov.

Osnovni model imamo na zalogi in si ga lahko ogledate.

Dobava je možna takoj, možen je tudi osebni prevzem.

Po naročilu je možna tudi izdelava valjev do 750 mm dolžine. Čas dobave je 10 do 12 tednov.

Obiščite nas ali pa zahtevajte prospekte.

Zagotavljamo vam hitro in dobro postrežbo.

E. M. FUCHS

SPECIALNA TRGOVINA ZA SODOBNO
ČEBELARSTVO   Telefon (04222) 42286
A - 9061 CELOVEC - Wölfnitz - Felsenschmied-
gasse 19

éts **Thomas** fils
ÖSTERREICH-REPRÄSENTANZ

B.P. n° 2 - 45450 FAY-AUX-LOGES

Telefon iz Jugoslavije: 9943-4222-42286

POTOPNI GRELEC ZA MED, VOSEK IN VODO

2 izvedbi:

220 V 1800 W   1950 Sch   220 V 2200 W   2170 Sch

Premjer potopnega grelca: $\phi = 150$ mm

Termostat je vgrajen v držalo. Možnost regulacije od 0° C
do 100° C.

Izvedba:

Držalo je iz umetne snovi, grelec iz aluminija.

Dobava je možna takoj.

NOVO — PREŠA ZA SATNICE IZ LITEGA ŽELEZA

S to novo prešo za satnice, ki je hlajena z vodo, lahko izdelamo satnice vseh dimenzij in ni potrebno rezati satnice.

Na zalogi imamo več vrst preš za satnice. Nekatere vrste lahko dobimo takoj.

350 × 200 mm	4420 Sch
390 × 195 mm	4420 Sch
390 × 235 mm	4650 Sch
420 × 205 mm	4650 Sch
420 × 260 mm	5250 Sch
400 × 300 mm	5560 Sch

Zgoraj navedene mere preš pa lahko dobavimo takoj ali pa najkasneje v desetih dneh.

Cene:

V gornje cene je vključen tudi 18% prometni davek in veljajo za Celovec brez prevoznih stroškov in carinskih dajatev. Pri nakupu nad 1000 Sch vam vrnemo znesek prometnega davka. Pri osebnem nakupu vam damo 5% popust. Ob sobotah imamo odprto ves dan, ostale dneve pa od 7. do 19. ure.

Dobava:

Prosimo vas, da nam sporočite vnaprej, kaj želite kupiti, ker vam bomo v tem primeru ob vašem obisku lahko ustregli in ponudili zaželeno izdelke.

E. M. FUCHS

NOVO

IZŠEL JE

NOVO

**ZBORNİK
REFERATOV
9. KONGRESA
ČEBELARJEV
JUGOSLAVIJE**

ki je bil 1979. leta v Osijeku

CENA ZBORNIKA JE 200.—DIN

Zbornik plačajte na žiro račun Zveze čebelarških društev Slovenije, Cankarjeva 3, Ljubljana ŽR 50101-678-48636

Na položnico napišite vaš točen naslov in namen vplačila.

Zbornik vam bomo poslali po pošti.

ZČDS

List izhaja vsakega 1. v mesecu

Izdaja ga Zveza čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II. Telefon: 210 992. Izdajateljski svet: Dušan Svava, predsednik; člani: Franc Magajna, Martin Mencej, Janez Mihelič, Fani Osojnik, A. Marija Sedej, Joško Slanđer in Janez Terlep.

Uredniški odbor: Janez Mihelič, Dušan Svava, Jože Babnik, Lojze Kastelic, Martin Mencej, Franc Javornik, Franček Sivic.

Odgovorni urednik: Dušan Svava

Glavni urednik: Janez Mihelič prof.

Lektor: prof. Danica Blzjak

Glavni in odgovorni urednik Biltena — Hp Medex — Boris Slavec.

Letna naročnina za nečlane 400.—, za tujino 500.—, za člane čebelarških organizacij drugih republik 400.— dinarjev. Cena za posamezno številko je 40.— dinarjev za tujino 50.— dinarjev.

Odpovedi med letom ne upoštevamo. Reklamni oglasi: cela stran — 6000 din, pol strani — 3500 din, četrt strani — 2000 din. Trikratna zaporedna objava 20 % popusta. Splošni oglasi: beseda 10 dinarjev. Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa v tekočem letu, do 20 besed.

Za vsako naslednjo besedo doplačajo po veljavni tarifi 10 dinarjev. Članarina znaša 300.— din in 2 din od panja, s članarino je plačan tudi Slovenski čebelar.

Št. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636.

Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943.

Revijo sofinancira RSS.

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tiskala tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana v 8.100 izvodih.

Rokopisov ne vračamo.